

# For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

2den Marg.

1871.

16de Hefte.

## Tre Juleaastener.

(Efter Lyds af N. W.)

(Fortættelse.)

Ikke heller Fru Mandel kunde høre dette uden Deltagelse. Til en Begyndelse havde hun lært at hviagte den elskelige, velvillige Fru, derefter at elske hende; hun var derfor ogsaa et hjært Billede af hende i sit Hjerte. At den afgjørende Time var saa nær for Gaanden, troede hun ikke; at Ewighedens Porte vare færdige til at aabnes, det mærkede hun ikke; "fornemme Folk", saa mente hun, "havde altid lidt Krampe, gjorde Sandkorn til Bjerge, og saa ilde stod det vel endnu ikke til." For Kathrine var dette en daarlig Trøst, hendes Hjerte drog sig sammen af Smerte; næsten knurrende vovede hun at spørge: "Herre, hvi gjør du mig dette? Hvorledes skal jeg uden hende vel kunne gaa frem paa den smale Wei, som fører til Livet? Hvorfor, o Herre, hvorfor?"

At disse Tanker vattedes hun af en sagte Banken paa Døren; Landraadindens Kammerjomfru traadte ind. "Det lider nok mod Enden, Frøken Kathrine, Landraadinden har nylig spurgt efter Dem." — "Det lider mod Enden!" Kathrine for op, Alt

svimlede for hendes Tanker, — kunde det vel være saa? Døddleg valkede hun mod Døren. Dette havde Fru Mandel ikke ventet. Det var jo ikke Landraadinden været dernede; hende havde ingen tilintetgjørende Kugle truffet, hvorledes kunde da Livskraften saa hurtigt være forteret? Ligesom magnetisk droges hun til hende, som aldrig havde vist hende Andet end Kjærlighed, og diebliffelig stod hun op og fulgte sin Datter. Diet maatte først venne sig til Sygeværrelset, inden den blege Skikkelse paa Sygesengen kunde gjenkjendes men da det saa efterhaanden lysnede rundt omkring, da mærkedes det, at dette Ansigt var vendt mod det Jerusalem, som er heroventil; dog endnu havde Dødsengelen ikke berørt det med sin Vinge — alene paa Afstand hørtes den sagte Susning, som bebudede dens Ankomst. Nedsekkede i Sorg stode Mand og Børn ved Sengen. De gave Kathrine Plads, og hun ilede frem til den Dyrbare, hvis asmagrede Gaand hun bedækkede med Kyss. Ingen

Daare stod i hendes Dø, det forekom hende, som om hun aldrig mere kunde græde. Blodet strømmede til Hjertet og truede med at standse der.

Landraadinden syntes at lide af Angest og Smerte; hun gjenkjendte dog den unge Pige, og med svag Stammen bad hun:

"Gjentag for mig den Sang, hvor de Ord forekomme:

"Naar jeg mig angst kjender  
Om Hjerte, Du og Sind,  
Frels mig, naar Angsten brænder,  
Derfra for Pinen din."

Kathrine faldt paa Kne ved Sengen, foldede sine Hænder sammen over den Syge og fremsagde med Stolighed, men i Begyndelsen med monoton Stammen den evig skjønne Sang:

"O Ansigt, høit forhaanet."

Jo længere hun vedblev, desto mere drog det underbare Indhold hende med sig langt, langt bort fra alle Jordens Sorger. Den Syge hang ved hendes Læber, og nu hørtes hun høiere og høiere og underligere at fortsætte:

"Naar jeg herfra skal vige,  
Da vig du ei fra mig!  
Og naar jeg ned skal stige  
I Graven, vis mig dig!  
Trød frem, saafremt mit Hjerte  
Er flemt af Dødsens Nød,  
Forkfort min Angst og Smerte  
For din den haarde Død!

Vær du mit Skjold, min Bue,  
Naar jeg min Afsked ta'r!  
Lad mig dit Ansigt skue,  
Som det paa Korset var!  
Jeg derved Seier vinder,  
I Tro, som det sig bør,  
Dig til mit Hjerte binder:  
Vel den, saaledes bør!"

Stilhed herskede i Sygeværrelset. Alle laa paa Kne. Paa den Syges Ansigt svævede et sødt Smil. Det var et helligt Dieblit. Var det vel Bennen med det blødende, saarede Hoved, det tornekrone, som var

synlig nærværende for denne af Gam forløste Sjæl? Den evige Gjenfor- enings Stund var endnu ikke kommen. Efter et Dieblit slog den Døende sine Dine op, saa Fru Mandel, vinkede hende til sig, greb hendes Haand og syntes at ville sige hende Meget, men kunde dog alene faa frem de Ord:

"Eg blot Herren og Hans Hus,  
Alt Andet er kun Støv og Grus."

Den arme Enke græd heftigt; hun vilde drage sig tilbage, men den svage Haand holdt hende endnu fast, og de døende Læber hvistede atter:

"Eg blot Herren og Hans Hus,  
Alt Andet er kun Støv og Grus."

Paany blev der et langt Ophold. Endelig sloges de matte Dine op; kjærlighedsfuldt saa hun paa de Elskede, som stode rundt omkring hende. Lyksalighed spredte sig over det blege Ansigt; hendes Blik søgte Kathrine, og hun sagde smilende:

"Mindes du, Kathrine, vor Pilegrim — — — "jeg frygter ikke."

For ikke længe siden havde de betragtet tilsammen et skjønt Maleri, hvori den 23de Psalme billedligt fremstilledes. Til Høire en grøn smilende Eng med friske Kildespring og høie Træer, i hvis Skygge en talrig Gjord vogtedes af den gode Hyrde. Til Venstre strækker sig en mørk Dal, en Pilegrim vandrer der igjennem, Mørke rundt omkring; steile, jettelignende Klipper true sønderknusende at falde over ham; ud af en Kløft springer en brølende Løve, og frem af de lavere Nævner i Fjeldet stikke hvæsende Dæmpe sine Hoveder — men Pilegrimen agter det ikke! Hans Ansigt er vendt mod det herlige Maal; ingen Frygt, ingen Tvivl, ingen Vægstelse staar

at læse derpaa, intet Andet end dette alene: "O, om jeg end vandrer i en mørk Dal, saa frygter jeg intet Ondt, thi du er med mig, din Kjøp og Stav trøster mig." Vandringmanden er sikker og fast, Staven bærer han i Haanden, Guds Ord i Hjertet, og saa gaar Pilgrimmen fremad, man føler sig vis paa, at ved Reisens Maal det Ord skal opfyldes paa ham: "Jeg skal blive i Herrens Hus evindeligt."

Det var dette Billede, som Landraadinden og Kathrine havde beskuet tilfammen; begge havde de frydet sig over Pilgrimens Seir, da han saa trygt gik frem; de havde sagt til hinanden, at dette Billede vilde de stedse bevare i sin Erindring. Det traadte nu atter frem og gjorde Engletjeneste hos hende, som var paa Veien gennem den mørke Dal med alle dens Rædsler.

Men endnu skulde hun ikke saa komme hjem, endnu engang indslumrede hun. Regnen vusede, at hun skulde hvile uforstyrret, og sagte forlod Fru Mandel og hendes Datter Bærelset. Bedrøvede tændte de Lampen derne, lyttende efter hvert Trin deroppe, men Alt forblev stille. De vare begge dybt rørte, men talte blot saa Ord til hinanden. For Kathrine føltes det ofte, som der lagde sig en Gaaend paa hendes Læber, naar hun vilde tale med Moderen om aandelige Ting; idag var Hjertet saa fuldt, men dog forblev Munden taus. Hun følte det derfor som en Lettelse, da Moderen tidligere end sædvanlig gik til sengs.

Kathrine var nu alene. Sit eget Bærelse havde hun ikke, ikke en eneste Braa, som hun kunde kalde sin, hvor hun kunde samle sine Tanker og i

Hun udbede sig af Herren ny Naade, ny Kraft. Dette behøvede hun dog idag mere end nogenstunde. Var det vel muligt, at den, til hvem hun med hele sin Naturs Inderlighed havde sluttet sig, som hun med Ungdommens hele Hengivenhed elskede, nu skulde forlade hende? At den skulde tages fra hende, som først havde aabnet hendes Blik for højere himmelske Ting, som havde henvist hende til Ham, i hvem al Glæde, al Fred og al Fylde bor? Alle Andre, som hun kjendte, forekom hende saa ubetydelige, saa usuldfomne, saa hverdagslige; hun behøvede Nogen, hvem hun kunde se op til, hun mente alene af en saadan Personlighed, hvis Overlegenhed hun kjendte, at kunne bøies og — opløstes. Af Landraadinden havde hun taget Alt vel op, ofte haarde Sandheder; men sagdes hende af nogen Anden ganske det Samme, saa opvortes hendes naturlige Stolthed, og Usuldfommenheden hos den, der advarede, tjente hende som Paaskud til at foragte Advarselen. Endnu saa hun ikke Ham, som gennem syndige Mennesker sendte denne Advarsel, og hun sølte sig blot da tilbøielig til at være ydmyg og til at lyde, naar hun vilde, ikke naar hun skulde. Og denne Ene, som hun frivilligt underkastede sig, som hun ansaa for saa uundværlig for sin Sjæls Salighed, hun blev hende nu fratagen! De Vølger, som hævede hendes Hjerte, formaaede hun ikke at stille, og hun sølte sig saa elendig, saaledes stød i Nød, at hun kastede sig ned paa sine Kne den ene Gang efter den anden, anraabende Guds Barmhjertighed. Var det en Bøn om den dyrebare Venindes Selv-

delse, var det et Modraab til Herren om ikke at forlade hende, men hjælpe hende gjennem denne Time? — Vi vide det ikke, hun vidste det maaske ikke selv, men den almegtige Gud hørte hendes Suk og forstod det. Han sagde et helligt "Ja" og "Amen" til hendes Bøn, og saa meget høiere Himmelen er end Jorden, saa meget bedre og herligere Bønhørelsen end Bønnen. O, havde vi blot Dine til at se, hvor ofte skulde vi da i vort Liv fornemme, at en evig guddommelig Kjærlighed regjerer over os, og at det aldrig er bedre tilskikket for os end da, naar det ikke gaar som vi ville og ønske det! Naar vi ved Enden af en Livsperiode standse og se tilbage paa den tilbagelagte Vej, da forstaa vi ofte, hvad som for var os ubegribeligt; da er det lyst, som tilforn var mørkt. Og naar vi hade naaet det endelige Maal, da skulle vi erkjende, at der var intet unødigt Skridt paalagt os paa vor Vej, ingen unødigt Torn i vor Smerterkrone, ingen overflødig Draabe i vor Livsfeskalk, — hvert Skridt, hver Torn, hver Draabe var os fornøden, thi alene saaledes kunne vi komme ind i den himmelske Stad, alene saa vinde Livets uforkrænkelige Krone. — Midnat var længe siden forbi, da Kathrine mærkede en Skilfelse ved sin Side. Forstrækket for hun op, Moderen stod der, hun var vaagnet, havde seet Kathrines Seng tom, og stod nu hos sin Datter spørgende:

"Hvad gjør du, Kathrine?"

"Seg beder", svarede Pigen, høiende sig ned, thi hun frygtede, at Moderen skulde vrede sig over en saadan "Overspændthed", men denne forblev rolig og gik sagte tilbage i sit Bæ-

relse. Kathrine gik ogsaa tilfjends, men da hun der længe forgjæves søgte Sønnen, mærkede hun, at ogsaa Moderen var vaagen.

Næste Morgen var det den første Underretning, som traf dem, at Landraadinden var død. Ud paa Aftenen var hun slumret ind som et Barn og ikke vaagnet mere. Genimod Kl. 3 var Vandedrættet ophørt, Hjertets Slag standset. Alle Forsøg paa at vække hende havde været forgjæves; hun var slumret ind uden Dødsfval, uden at kjende Bitterheden af den sidste Afshed med Mand og Børn.

Hun laa der saa stille, saa fuld af Fred, at man uvilkaarlig maatte føle:

"Du kan gjennem Dødens Øru  
Føre os til Livets Hjem.  
Mildt falder du — i samme Nu,  
Staa vi for dit Ansigt frem."

"Uden Gvedekornet, som falder i Jorden, dør, bliver det alene; men dør det, bærer det megen Frugt."

## VII.

"Gjennem Døden til Livet." — "Gjennem Mørke til Lys!" Det er betydningsfulde Timer, naar der er en Død i vort Hus, og denne Døde var os kjær; men endnu betydningsfuldere blive de, naar de blegnede Læber gade os det sidste Hverv, og vi gjerne vilde opfylde det, uden dog at vide hvorledes. Fru Randel kunde ikke Andet end uophørligt tænke paa de Ord:

"Egg blot Herren og hans Hus,  
Alt Andet er kun Støv og Grus."

Var det vel den samme Jesus, om hvem Kathrine undertiden talte? Og hvorfor skulde hun vel søge Ham? Behøvede hun Ham maaske? Al ja vel kunde hun behøve Noget, som

gjorde hende lykkelig og glad, som gav hende Fred og Glæde; thi fredløst og elendigt var dog hendes Liv, Møje og Arbejde alle Dage — værdifuldt var det endnu ikke blevet for hende. Skulde maasse denne Jesus kunne give, hvad der manglede? Da var det vel Umagen værd at søge Gam. Men hvor, hvorledes? Havde vel Kathrine fundet Gam? Det forholdt sig anderledes med hende end før, ganske vist styredes hendes Liv af en høiere Drivsjeeder, det kunde mærkes, men kunde vel Moderen gaa til Barnet for at hente Naad? Nei, nei; vel hørte hun paa Afstand den friske Vandfilde sprudle frem, men endnu var hun ikke tørstig nok til at gaa did og hente Bedrøvelselse.

"Ja, nu er Alt forbi", sagde om Aftenen paa Begravelsesdagen den gamle Frederikke, Landraadindens tro Tjenestepige, der havde baaret hende som Barn paa sine Arme, og derefter som et værdifuldt Bidrag til den unge Bruds Udstyr var fulgt med hende til hendes nye Hjem. "Nu er Alt forbi, og hun kan faa hvile ud fra sine mange og store Lidelser."

"Na, saameget kan hun vel ikke have lidt", indvendte Fru Mandel, "hun blev svag, og hendes Svagheit tilfug, men saa store Plager har hun vel dog ikke haft at udholde."

"Det mener jeg ikke heller", vedblev Frederikke, "men de Lidelser og de Smerter, som hun bar her (læg-gende Haanden paa Hjertet), det var egentlig det, som dræbte det stakkels Lam."

"Svad da? fortel os det", bad Fru Mandel, af disse Ord vakt til Opmærksomhed og foreget Deltagelse.

"Nu, det er ingen Hemmelighed heller", sagde Frederikke, tørende Taarerne af de gamle Dine. "Ser De, Fru Mandel, Landraadinden var den ældste af fire Sødfænde, og Moderen døde kort efter Landraadindens Giftermaal. Snart derefter lærte den gamle Oberst, hendes Fader, at kjende et ungt Freuentimmer, som fangede ham med sine søde Ord og Blikke, men hun lagde egentlig an paa hans Rigdom, og saa vilde hun ogsaa gjerne hedde "Fru Oberstinde." Nu, det blev hun ogsaa uagtet Landraadindens Forestillinger og de andre Sødfændes Forskrækkelse. Den kloge Frue fortryllede saaledes den gamle Oberst med sine sorte Ordsvine, at han ingen anden Villie havde end hendes. Da den Levemaade, som nu førtes i Huset, ikke var passende for de unge Søstre, vilde Landraadinden tage dem til sig, og da hun vovede at give sin Fader et Vink om nogen Forandring til det Bedre, bragte den unge Frue det dertil, at Obersten i Brede kaldte hende en "vanartet Datter, gjorde hende arveløs, samt for-bød hende sit Hus og al Omgang med Søstrene. Af, det varede ikke længe, førend disse bleve smittede af Stedmoderens Vaner og tilbragte sit Liv paa samme Maade som hun. Landraadinden søgte at vise den gamle Herre tilrette, men ogsaa han blev vist Døren, og det havde nok kommet til Noget, der var endnu værre, havde min Frue ikke været en saadan Engel, som hun var, og mildnet sin Mand's opbragte Sind. Men alt dette paadrog hende den terende Sygdom, hun led af, og fra den Tid visnede hun hen, og det var forbi med hende."

"Og vidste Faderen nu, at det led mod Enden med hende?" spurgte Fru Mandel.

"Sun skrev til ham paa sin Dødsfeng, men fik ikke et Ord til Svar."

"O, hvor forførdeligt vil det ikke blive for ham, naar han faar høre, at hans Datter er død!"

"Sun var en Engel", gjentog Frederikke; "endnu den sidste Dag bad hun sin Mand, at han skulde bringe Faderen hendes sidste Gilsen og bede ham tilgive hende, saasom hun havde tilgivet ham og hans Hustru."

"Og det gjorde hun!" udraabte Segeomesterens Enke med Forbauselse.

"Ja, hun var for god for denne Verden", bevidnede Frederikke; "hun har haft en tung Skæbne, men nu er hun hos den Herre Jesus, som altid og allesteds har haft hende kjær".

Det var for Fru Mandel, som om Nogen skulde have holdt frem for hendes Dine et klart skinnende Lys, i hvis Straaler hun beskuede sit eget af Synden vansirede Ansigt. Her var Nogen bleven kranstet, dybt saaret og bedrøvet, og dette ikke usorvarende, men med fuldt Overlæg; vel beregnet var det tunge Slag, som skulde knuse Datterens Hjerte. Og hvordan havde hun vel baaret det? Naar et sundt og stærkt Legeme træffes af den kolde Wind, fremkaldes derved den indeværende Varme—saaledes var ogsaa hos den lidende, men troestærke Kvinde af Bedrøvelsens Wind og Fiendskabens iskolde Mandedrag den varme og rene Kjærlighed bleven vaft, som fordrager Alt, taaler Alt, lider Alt, haaber Alt, og altid vender tilbage. Kjærligheden er stærk som Vøden.

Hvordan forholdt det sig vel med Fru Mandel? Ofte under de langsomt hennrindne Aar havde den Tanke som et Spøgelse fremstillet sig for hendes Sjæl: "Maaske var det ganske uden Hensigt, at Majorens Skud traf din Mand. Maaske forjager din Forbandelse ham, og han er dog ustyldig; maaske har han ikke næret noget Mordanslag i sit Hjerte?" Sun havde dog bragt denne indre stille Stemme til Tausshed. "Nei", havde den svaret, "nei, han hadede din Mand, og var det end ikke saa, han har dog knust din Lykke, derfor maa heller ikke nogen Lykke blomstre for ham. Die for Die og Land for Land—ham vederfares alene, hvad han havde forstyldt".

I dag vilde dog den straffende Nøst ikke lade sig neddøsse; af den Sedengangnes Billede syntes den at have hentet ny Styrke. I Lyset ser man klart. I det mørke Kammer kan ingen Norden blive bemærket, men aabner du Bindnesrunderne, og lader du Guds Sol skinne derind, da ser du hvert Støvgran derinde. Bludselig saa nu Fru Mandel, hvad hun tilforn ikke var bleven var, sin egen dybe Synd. Som Ild brændte den nu gennem Marv og Ben. Af sin egen Forbandelse drevs hun nu selv frem og tilbage. Om den Pine, hun sølte i sit Hjerte, talte hun ikke; men de ellers saa flittige Hænder sank ofte vræksløse ned i Skjødets, og stille sad nu den rastløse Kone i en Krog, rugende over et Dyb af Tanker.

Søndagen kom; ihvorvel Kathrine med sine Tanker fulgte den hjemgangne Veninde og erfarede paa sig, at jo fattigere Jorden er, desto ri-

gere bliver os Himmelen, blev hun dog opmærksom paa Moderen og Forandringen i hele hendes Væsen. Mange Spørgsmaal havde hun gjort, men kun faaet korte utilfredsstillende Svar. I dag var hun tidligt bleven færdig med sine Sykler i Huset og spurgte nu Moderen venlig:

Kjære Mamma, vil du gaa med mig i Kirken?" Hurtigt reiste Fru Mandel sig. "Javist, javist", var det ilfomme Svar. Den Tanke, at hun der maatte skulde komme bort fra de anklagende Tanker, bevingede hendes Skridt. De traadte ind i Kirken. I Almindelighed var hendes Holdning saa ubekymret, saa sikker, ja stolt; nu derimod var det, som om Stenwillerne havde trukket sig sammen for at nedtrykke hende. Det blev hende saa tungt, saa ængsteligt om Hjertet. Som en tung Byrde lagde det sig paa hendes Sjæl. Mandedrættet hemmedes af Trykket, og derefter kom der en Længsel over hende efter at blive som før, i Barndommens lykkelige Dage. Ikke saaledes som i de sidste 10 Aar, o nei, nei; for at blive lykkelig maatte hun tænke sig langt tilbage, og hun tænkte nu paa, hvorledes det var, da hun for nogle og tyve Aar siden knælede ved dette Alter og fornyede sin Daabspagt. Bag hende havde da hendes gamle Moder siddet, læggende Hænderne velsignende paa hendes Hoved sigende:

"Sjg blot Jesus og hans Hus,  
Alt Andet er kun Støv og Grus".

Disse Ord førte hende ligesom tilbage til Landraadindens Dødsfeng, hvor de saa indtrængende atter vare blevene hende foreholdte. I og med det Samme kom ogsaa hele hendes hadefulde forbitrede Sind,

hendes Bortgang fra Herren klart for hende, og ak, ak, hvor var ikke det dhre Forbund blevet brudt af hende!

Paany lagde Byrden sig over hendes Byst, hun havde villet strige hvidt—men Taarer havde hun ikke.

Da betraadte Præsten Prædikestolen. Kunde vel han hjælpe hende? Længselsfuldt, som aldrig før, saa hun op til ham. Hans Bort var: "Jesus Kristus, Guds Lam, du, som bærer Verdens Synd, forbarme dig over os".

Tægermesterens Sufte for sammen; var dette Ord maaske for hende?

Præsten bedblev:

"Hvilket Ord er dette! Han bærer Synd! Der gives Ord, som saa let og hurtigt udtales, og dog fremstille Forholde, som ere saa forfærdelige, at intet Menneffe kan fatte dem. Hvor snart udsiges ikke Ordet "død", men hvor forfærdelig er ikke en eneste Times Dødsarbejde. Saaledes er det snart sagt: "Verdens Synder;" hvor hurtigt ile ikke vore Tanker derover, men hvor frygtelige ere de ikke lige overfor Gud! Hvem kan tælle eller beskrive dem? "Hvem kan maale Havet med sin Haand og veie Bjerge paa en Vægt?"

Efterat Prædikanten nu havde talt meget om Syndens svære Byrde, bedblev han:

"Men jeg vil idag ikke prædike om Brede, men om Forbarmelse. Se, det er Guds Lam, som bærer Verdens Synd. Alle disse Bjerge af Synd, som skulde kunne trykke hele Verden ned til Helvede, ligge nu—hvor? Paa Kristus, paa det plagede Lam; det er Ham, som bærer Verdens Synd. Man ser vel

undertiden, hvorledes en himmelhøi Bjergspids drager alle Styer til sig; der, over dens Hoved forene de sig og bryde ud i Uveir; der, paa denne ene Spids falde alle de Lynstraaler, som ellers skulde have slaaet ned paa de omgivende Træer og Høiager. Saaledes har Kristus draget over sig hele Verdens Synder og hele Vægten af Guds Bredde. "Sandelig Han bar vore Sygdomme og tog paa sig vor Pine; Straffen laa paa Ham, paa det at vi skulle have Fred". De Synder, I have begaaet, saavel de uforsættelige som de forsættelige, alle Eders henrundne Livs Overtrædelser, for hvilke I endnu ikke ere blevene forsikrede om Naade; Eders Troløshed og Ondskab, Alt, Alt er nu borttaget, udstøttet og forsonet. Fra sin Himmel skuer Gud ned paa Eder, og finder ingen Skyld mere hos Eder, ingen Synder, I Menneskeborn! saafremt I ikke selv vilde beholde dem. Han lader Naade gaa for Ret—men just for dette Offerlam's Skyld er det ogsaa Ret, at Han forlader Synderne.

Saa sat nu denne Barmhertighed, o Menneske. Lad dit Die vrolkelig hvile paa det slagtede Guds Lam. O, hvor mange Dine vende sig ikke i Dødsnøden did? Da kan Synderen ikke Andet, han maa flue op til Kristus. Nu—idag, medens det heder "idag", skuer op til Ham! Vend dig ikke bort fra Hans Kjærligheds søgende Blik. Det er dig, netop dig, o Synder, som han søger. Læs deri, hvad Han vil, at

du skal læse: Løftet om din Frelse og Dørgen for Samme. Lammet, som har overvundet, skal ogsaa læve dig at overvinde. Lammet, som bærer Verdens Synd, skal ogsaa bære din, ja dig selv, Amen Halleluja!"

Sjælesørgeren havde for længe siden ophørt at tale, men Guds Mand talede endnu mere til den angstfulde Kvinde, det kostede en usigelig Kamp, inden den stærke Natur ret kunde sønderbrydes. Hun læste i Guds Ord og vilde hverken afbryde Odden paa dette Sværd, eller vige bort for dets Hug. Alt, Alt, paa hvilket hun havde støttet sig, maatte vige og falde. Endnu saa hun sig blot i sin Synd, sin Utroskab, sin Egenretfærdighed, i sit Had, i den skrækkelige Forbandelse, som nu rettede sin Braad mod hende, hende selv. Da sank hun endelig ned paa sine Knæ, den 51de Psalme blev Udtrykket for hendes Hjertes Bøn. Hun havde erfaret paa sig selv Sandheden af dens Ord, hele dens Angest gif igjennem hendes Sjæl. Et Jesu Kristi Vidne siger: "Denne Psalme har David ikke forfattet eller sjunget ved et Skrivebord eller ved en Harpe, men enten paa sine Knæ, eller udstrakt paa Jorden i dyb Smerte. Til en Begyndelse har han ikke skrevet den med Blæk, men med Taarer, ikke med Gulds eller Sølvstift, men med Angerens skarpe Staal; ikke paa Papir eller Pergament, men paa sit eget Hjertes Table af Kjød". Saaledes forholdt det sig ogsaa med Fru Mandel.

(Fortsættes.)



## Orkansen.

(Efter P. F. Gjedesen, Kaptajn i den danske Marine.)

Uagtet Havet saagodtsom overrakt ruller sine Bølger ind mod vort lille Lands Grændser; uagtet der neppe lever nogen vegen Danskf, som ikke har skuet ud over denne Jordens store fælles Landevei eller ikke har seet Seilerne udbrede sine mægtige Vinger for at flyve til fjerne Kyster; uagtet tusinde Familier have En eller Flere af sine Kjære, der pløie de store Blande, er det dog meget sjældent, at vi i vor egen Litteratur finde Meddelelser fra disse eendommelige ubekjendte Egne. Medens vi i fremmede Tidskrifter og Bøger finde Skildringer af nye Skibe, af Livet paa Søen, af Uveir, Skibbrud, Redningsscener, navnlig hurtige og langsomme Reiser, af Kapselladser og Lignende, og medens enhver Skolegut i de Lande, hvor Søfarten er noget udviklet, gjør sig en Glæde af at kjende til Alt, hvad der dreier sig om det for hans Fantasi saa underlig lokkende, hemmelighedsfulde Sømandskliv, saa kjender en Danskf, naar han ikke tilfældigvis paa en eller anden Maade er knyttet til selve dette Liv, neppe Kompassets Streger, end sigge hvad Styrbord og Dagbord er.

Ville vi søge en Grund til dette Ubekjendtskab, da tro vi ikke at finde den i Mangel paa Interesse for Forhold, der dog ligge enhver Danskf saa nær, men snarere deri, at Sand- sen for disse Forhold ikke vækkes og næres ved lignende Meddelelser som de, vi finde i Udlandets Presse.

Maaske ligger det ogsaa deri, at den danske Sømand ikke er meget meddelsom. Naar han er kommen i Land, skulde man tro, at han har glemt alt det, han har oplevet, saa lidet taler han derom. Jeg har mange Gange hørt Søfolk, der med Nød og neppe havde reddet Livet i Skibbrud, hvor flere af deres Kamerater sandt Døden, affeie Fortællingen om Scener fulde af Rædsler med nogle saa, tørre Bemærkninger, som man endda maatte pumpe ud af dem. Pastor Heden fra Gull meddelte saaledes nylig et Exempel paa, hvor liden Begt vore danske Søfolk lægge paa de Farer, de have udstaaet. Han kom ombord i en dansk Brig, der efter en meget besværlig Reise i det stormfulde Efteraar 1869 endelig havde naaet Havn. Paa hans Forespørgsel om, hvordan Reisen havde været, fik han det Svar: "Vi have haft Vind nok, men smaat med Vand", og da han bad om Forklaring herpaa, fortsatte Kapteinen: "Jo, strax efter at vi havde forladt Havn, tog en Styrstjæ de fleste af vore Bandsfæde overbord, og Vandet i de andre Fæde blev brakt, medens vi laa kantrode tre Dage under en Storm i Atlanterhavet". At Skibet havde liggct kantroet, blev saadan løselig bevort, kun for at forklare, hvorfor Vandet var blevet brakt. Der er noget Kraftigt, en vis Dødsforagt i denne Optræden hos vore Søfolk, som ikke kan Andet end tiltale; men desværre

henbises vi derfor ogsaa i Regelen til fremmede Kilder, naar vi ville høre Lidt om Livet paa Havet.

Blandt de mange Tilfælfelser, som møde den Søfarende, er den at blive rammet af en Orkan en af de farligste, og Orkanens Væsen er derfor ogsaa af flere begavede Mænd gjort til Gjenstand for særlige Studier, saa at de ved at sammenholde Kjendsgjerninger og deraf udlede Slutninger efterhaanden have seet sig istand til at give et temmelig klart Billede af dette Fænomen. Man ved saaledes nu, at Orkaner, der i de indiske og chinesiske Farvande ogsaa kaldes Cykloner eller Tyfoner, i Regelen ikke træffes i et Bælte, som strækker sig nogle faa Grader paa begge Sider af Ækvator, og aldrig paa meget høie Bredder. Syppigst og voldsomst synes de at rase i Vestindien, langs Chinas Kyster, men i Særdeleshed i Egnen om Madagaskar, og de ere mest fremherskende i Marsstiderne efter Sommersolhverv, det er fra Juli til Oktober paa den nordlige, fra Januar til April paa den sydlige Halvkugle. Ligeledes ved man, at Orkanerne ere Svirvelvinde, der Nord for Ækvator dreie sig den modsatte Veie og Syd for Ækvator den samme Veie som et Uhrs Viser, med en Hastighed, som er størst inde ved Svirvelens Midtpunkt, hvor den kan naa en Fart af 125 til 150 Mile i Timen, men aftager jævnt nderfter. Foruden denne omdreieende Bevægelse flytte de sig ogsaa i. Løbet af nogle Dage fra Ost af ikke lige mod Vest, men omtrent i vest-nord-vestlig Retning Nord for Linien og i vestsydvestlig Retning Syd for Linien, idet de dog efterhaanden bvie

mere og mere af fra Ækvator, endelig bevæge sig et kort Stykke lige bort fra den og tilsidst dreie mod Nordost paa nordlig Bredde og mod Sydost paa sydlig Bredde.

Medens dette er Hovedregelen, har man imidlertid Exempler paa, at Orkaner pludselig ere vendte tilbage, ja endog at de ere gaaede rundt i modsat Retning af den almindelige, og at to Orkaner med ringe Mellemrum have paavirket hinanden. Omfanget af en saadan Svirvel er i Begyndelsen lidet; men efterhaanden som Orkanen rykker frem, bliver dens Udstrækning større, og man har seet, at Skibe, der have ligget 300 Mile fra Midtpunktet, have følt Stormen. Ligeledes er den Hastighed, hvormed Svirvelen skrider fremad over Havet, jævnt stigende fra nogle ganske faa Mile indtil 20—25 Mile i Timen. I selve Svirvelens Midtpunkt er det ganske stille; men tæt omkring det er Stormen mest rasende. Havet er frygtelig oprørt; høie, korte Søer bryde fra alle Sider uafsladelig med samme Voldsomhed mod Skibet som Brændinger mod et Rev.

Man faar et Begreb om, hvorledes et Fartoi er stedt under saadanne Forhold, naar man læser Skibet Buckinghamshire's Journal for 19de April 1847, da det befandt sig i det indiske Ocean, omtrent ud for det østlige Gjørne af Afrika. Den lyder saaledes:

"Stormen rasede voldsomt. Skar Fokken fra Naaen og bjergede den til Dæks. Forre Mersseil blæste aldeles fra Naaen. Rappede om Midt dagen Mesanmasten og styrede Skibet plat for Vinden; det blæste nu en Orkan. Storstangen gif over-

bord. Kl. 1 gik Fokkemasten overbord. Stormasten knækkedes ved Dækket og gik overbord. Fartøjerne blæste væk, det ene fløi tværs over Skibet. Da Portene i Agterstavnen vare slaaede itu, bleve Skillerummenne i Kabytten bortrevne og Alt derinde ødelagt. Den ene Sø kom over Skibet efter den anden, og det arbejdede overordentligt i den forfærdelige Sø. Altting gik løs paa Dækket, Mellemdækket og i Lasten. Mandskabet var ikke istand til at staa paa Dækket eller at høre, hvad den Eine raabte til den Anden. Kl. 2 Eftermiddag, efterat Stormen havde været ubefrikelig voldsom, døde den ganske hen. Under Havblikket vedblev Barometret at staa uforandret. Stor- og For-Neisningerne, som hang under Skibet, bleve bortkappede; Skibet var besat med Søfugle, som i Tusindvis døde paa Dækket. Da det blev stille, havde Vinden været Ost-Syd-Ost og Ost, og omtrent Kl. 4 kom den igjen fra den modsatte Kant, Vest-Nord-Vest, med lige Styrke. Skibet arbejdede med en Alt ødelæggende Hestighed;  $3\frac{1}{2}$  Fod Vand i Lasten. Kl. 9 tog Vinden af. Ved Midnat roligt Veir“.

Svilke uhyre Tab et saadant Uveir kan medføre, ser man, naar man sammenholder de Dplysninger, der haves fra 42 Skibe, som i Februar 1860 vare udsatte for en Orkan i Omegnen af Den Reunion østenfor Madagaskar. Disse Fartøier mistede 55 Mand. Tre af Skibene bleve borte, tre strandede, syv bleve efter Orkanen erklærede for ubrugelige, og de øvrige havde lidt saa meget, at Skaden i Alt, foruden Tabet af Mennesker, beløb sig til 3 Millioner 369,000 Francs.

Intet Offer, intet Arbeide maa spares for at hindre, at et Skib nærmer sig saadanne Farer. Falder Barometeret, der i den hede Zone ellers er saa roligt, bliver Luftten trykkende lummerhed, viser der sig Ringe om Sol eller Maane, og sammenhober der sig i Horizonten tykke ildevarsellende Skybanker, som gjenemkrydses af blege Lyn, da søger den dygtige Skibsfører strax at gjøre sig Rede for, hvorledes hans Skibs Stilling er. Den første Regel, der hjælper ham hertil, er den, at da Orkanen dreier sig rundt i en Cirkel, maa dens Midtpunkt være i en Linie lodret paa Vindens Retning, og vender han Ansigtet mod Vinden, har han det til Højre, hvis han befinder sig paa nordlig Bredde, til Venstre, hvis han er Syd for Ækvator. Af Barometrets mere eller mindre stærke Valen, af den Hurtighed, hvormed Vindretningen skifter, og af Havets Udseende søger han dernæst at danne sig et Begreb om, hvor langt han er fra Centret; men naar han derefter tager sin Beslutning for at sjerne sig fra det, gjælder det at vælge rigtigt og bruge al sin Sømandsdygtighed. Vi ville se, hvorledes det gik en Skibsfører, der ikke havde sat sig tilstræffelig ind i Forholdene. Han tog det Parti at lændse væk med sit Skib, stadig med Vinden agter ind “for at give Stormen Tid til at udtømme sig“. Resultatet blev, at han seilede 5 Gange rundt om Centret i en Afstand af omtrent 40 Mile fra det, saa at han i al denne Tid var udsat for Uveiret og tilsidst paa denne Maade havde seilet 1300 Mile, medens han i Birkeligheden kun havde flyt-

tet sig 300 Mile paa Kartet. Men selv med den største Naapaaseligbed er Faren overhængende.

Den franske Fregat Junon, under Kommando af Linieskibskaptein de Marivaull, der i 1868 var paa Veien fra Frankrig til China, forlod Den Reunion den 28de Januar og satte Kurs efter Singapore (Bagindien). Paa hele Overreisen havde Officererne ganske særlig studeret Drøkanernes Theori og vare saa fuldkommen fortrolige med, hvad der kunde foresalde, og hvorledes der i saa Fald skulde handles, at, som Chefen udtrykte sig: "en Ordre vilde være Signalet til velskikkelig Handling, et Ord tilstøffelig til at tydeliggjøre en hel Tanke". Om Aftenen den 30te April, medens Fregatten styrede Ost-Nord-Ost hen mod Passatvinden fra Sydøst, tiltog Kulingen, og Søen reiste sig. Himlen blev overtrukken med mørke Skyer, og Bygerne bleve saa stive, at man maatte minke Seil; men da Veirglasset ikke faldt, og Vinden ikke forandrede Retning, antog man, at det Hele intet Videre havde at betyde, og indskrænkede sine Forholdsregler til at surre Kanonerne. Kl. 10 begyndte imidlertid Barometret at falde og vedblev jævnt dermed, saa at man nu vidste, der forefod et Uveir. Var det en Spirvelstorm, maatte Centret, da man var paa Syd-Bredde, befinde sig i Nordøst for Fregatten og bevæge sig henimod den, men dog kun med middelmaadig Hastighed, eftersom Barometret ikke faldt videre hurtigt. Der var i dette Tilfælde to Manøvrer at vælge mellem. Junons Chef kunde enten vende med Fregatten og lægge den mod Syd-Syd-Vest

med Vinden ind fra Bagbords (venstre) Side og saaledes haabe at Storm-Centret vilde passere Nord om Skibet. "Paa den Maade giver man sig Skjæbnen i Vold", siger en Forfatter, som de havde studeret slittigt, "det er den Manøvre, som en Mand vælger, naar han boier sig for en Ulykke, som han ikke ved hvorledes han skal besuerge, og overgiver sit Skib i Guds Haand efter at have taget de Forholdsregler, som dette Tilfælde kræver. Den Chef, der handler saaledes, har fulgt de Regler, som almindelig gives, og Ingen kan bebreide ham Noget, hvad der saa end sker". Men der var ogsaa en anden Udvei at vælge. Theorien sagde, at ifølge den Barometerstand, man havde ombord, skulde Drøkanens Centrum være saa langt borte, at dette med den almindelige Hastighed vilde behøve omtrent 21 Timer for at naa Skibet; men selv om man forudsatte, at dette vilde ske i Løbet af 11 Timer, skulde der dog være Tid nok til med Vinden agter ind at seile mod Nordvest og løbe forbi eller vesten om Centret og til derefter ved Hjælp af de sydlige og vestlige Vinde, som rase foran det, at fjerne sig fra det i nordlig Retning.

Kaptein de Marivaull besluttede sig strax til den sidstnævnte Manøvre. Han dreiede Junon mod Nordvest og satte Dampen op for saa hurtigt som muligt at passere den farlige Strækning. Med Stormen agter ind ilede Fregatten afsted med 10 Miles Fart. Det var en bølgeomt Nat. Søen blev høiere og høiere, og Skibet svingrede rædsomt, medens Vandet strømmede ind gennem Kanonportene. Ved Midnatstid stod

Bandet saa høit i Mastirummet, at en svær Overhaling sluffedes Fyrene under Kjedlerne, rev Gulvpladerne op og fastede dem saaledes imellem hverandre, at det næsten var umuligt at komme til Fyrstederne. Det kogende Vand, som paa forfjellige Steder slap ud af Kjedlerne, vandsfælggjorde endnu mere Arbeidet, og kun af og til havde man saa høit Tryk, at Dampumpen kunde gaa. Stormen var tagen frygtelig til og blæste nu næsten fra Syd, hvilket beviste, at man var i Retningen af dens Midte. Fregatten led store Gavarier. I en voldsom Overhaling knækkedes Storraaen, Fokken og Mersseilene blæste bort i Laser, og Skibet negtede nu at lystre Roret, fastede sig med Vinden tværs ind Styrbord og laa som et villieløst Drag paa det vildt oprørte Hav, der fra alle Sider taarnede sine mægtige Bølger op omkring det. Forgjæves søgte man at dreie det for Vinden ved at heise en svær Presenning; den blæste bort i Stumper og Stykker; heller ikke hjalp det, at Mandskabet blev sendt op i den forreste Reising for at danne en Glade for Stormen. Skibet vilde ikke falde af, og man skred nu til at kappe den agterste Mast. Da gik Bramstængerne overbord, det hjalp lidt; men det var nu for sent. Medens Simon havde ligget stille, var Draken ilst fremad med rædsom Hurtighed. Den brølede gennem Reisingerne i hele sin Vildhed og taarnede Havet op i mægtige Bølger, der brøde hen over det uslykkelige Skib. Gavarierne toge til. Et af Svarankerne rev sig løs, slog Bongporten ind og dannede derved et Hul, som kun med stor Møie blev stoppet med Kvier. Der-

til strømmede Regnen ned som under et Skybrud, og det var kun med de største Anstrengelser man kunde forhindre, at Vandet tog Magten ombord.

"Uveiret havde været i 7 Timer", skriver en af Officererne, "og dets Maseri og Larmen tog til med hvert Dieblit — da indtraadte der pludselig en fuldstændig Ro, en Ro, som jeg nærmest vil sammenligne med den, der indtræder, efterat en Skandse, som nylig er tagen med Storm, er sprenget i Luften. Det var Centrets Stilhed, en forunderlig, pludselig Stilhed, der snarere indgjød Forbauselse end Sikkerhed, fordi man følte sig ligesom udenfor Naturens almindelige Love. Høit oppe over os vedblev desuden Stormen at hvirvle sig rundt, og fra denne Malstrøm i Luften faldt Fugle, Fiske, Græshopper og uformelige Brudstykker ned omkring os paa alle Sider, medens Atmosfærens elektriske Tilstand fremkaldte en nervøs Fornemmelse, som vi aldrig havde kendt Mage til, og som tyrede sig ved en besynderlig Ophidselse, selv hos Mænd, der ellers vare meget sindsrolige."

Talrige Landfugle, Insekter og Plantedele, som Luftvirkvlen udafstede, viste, at Cyklonen var gaaet hen over Land. Nogle Flyvefiske, der faldt paa Dækket, vare endnu levende, medens andre havde været døde saa længe, at de allerede lugtede.

Med saa Død blev Mandskabet sat ind i Stillingen, og det forstod ligesaa godt som Officererne, at den Tid, der forløb, inden Stormen atter rammede Skibet, ikke maatte gaa ubenyttet hen. Man tog fat med al Kraft ved Pumperne. Tops-

gasterne bleve satte i Arbeide med at klare Rejsningen. Det var en farlig Gjening, og navnlig faldt det meget vanskeligt at faa standset og suret den svære Storraa, der ved Slingringerne svingede rundt om Masten, og det var meget besværligt at støtte Forslangen og Forre-Merseraa. Ikke mindre farligt var Arbeidet i Maskinen. Gulvpladerne og Bektøiet bleve kastede omkring ved Overhalingerne og saarede Arbeiderne, medens det hede Vand tvang selv de Kraftigste til hvert Dieblif at krybe ud af den kvælende Luft. Det var imidlertid afgjort nødvendigt at faa Dampumpen i Gang for at faa Fyr under Rjederne, og efterat Officererne havde givet Exemplet ved Arbeidet, lykkedes det ogsaa at komme til nogle af Fyrstederne.

Genimod Middagstid, efterat det havde været stille i 5 Timer, følte man igjen de første Stormpust, og faa Diebliffe efter rasende Cyklonen atter i sin fulde Kraft. Veivet kom denne Gang fra Nordvest, og Fregatten befandt sig altsaa i Orkanens nordøstlige Side. De Seil, man havde faaet istand, blæste bort, og det blev saaledes umuligt hurtigt at fjerne sig fra Uveiret. Det Gnefte, man kunde gjøre, var i Overensstemmelse med Theoriene at vende, saa at man fik Vinden om Bagbord og stevnedede mod Nord-Nord-Vst, bort fra den farlige Kreds; men da Cyklonen flyttede sig saa langsomt, havde man Udfigt til endnu i to Dage at være udsat for den, og det paa en Tid, da Fregattens Skrog i den frygtelige Sø allerede havde givet sig paa flere Steder og var betydelig læt. Først den 5te Mai kunde Mastinerne atter sættes i Gang,

men kun med stor Forsigtighed, og den 6te fandt Skibet endelig en Nødhavn mellem Sechellernes Korallippen.

I November samme Aar rammedes Junon atter af en Cyklon, der denne Gang kun stod paa en Dag, men under hvilken Fregatten blev saa ilde tilredt, at den derefter blev erklæret for ubrugelig. Den havde arbeidet saa voldsomt i det oprørte Hav, at blandt andre Havarier hele Agterstavnen tilligemed Roret og et Stykke af Rjolen var borte, saa at Skruen stak frit ud gjennem Agterskibet. I samme Cyklon blev den franske Orlogsdamper Monge borte med Mand og Mus, og der fandtes aldrig senere noget som helst Spor af den. Man anslog Tabet af Menneskeliv paa de chinesiske Kyster under denne Katastrofe til 50,000.

Naturens frygtelige Oprør under en Orkan giver sig imidlertid ikke blot tilkjende ved den rasende Storm og det vildt fraadende Hav. Ofte ledsages Uveiret af voldsomme elektriske Ubladninger, og Strømme af Regn. Nafladelig fare da Lynene gjennem de tunge, mørke Skyer, medens Tordenen ruller med forferdeligt Brag. "Hvem kan stilbre Dækkets Udseende under en Orkan?" skriver en Officer fra Fregatten Phenix; "om jeg prøvede derpaa, vilde jeg dog ikke kunne vække noget Begreb derom. Et fuldstændigt Mørke omgav os, men Havet lyste som Ild og reiste sig som Fjeldtoppe. Stormen bragede endnu højere end Tordenen — det er ikke Overdrivelse —, medens Scenen om muligt blev endnu vildere ved at beskinnes af en ganske mærkkelig blaalig Lysning." I det Centret af de heftigste Orkaner

passerer forbi, gjenlyder Luften af en vedholdende Brølen, som man bedst kan sammenligne med vilde Dyrs Hylen eller med en utallig Mængde rødselsfuldt jamrende Stemmer. Lige over Skibet viser der sig ofte en cirkelrund, usikker Lydning, ja undertiden opklares endog Himlen aldeles, saa at man ser Solen eller Stjernerne omkrandsede af den Banke af sorte Skyer, der formørker Horisonten. En engelsk Skibschef skildrer dette saaledes i sin Rapport:

"Stjerne skilles ad, og Solen kom frem. Overalt omkring os blev Havstummet stinnende lyst som Sne og spillede paa samme Tid i alle Regnbuens Farver."

Med disse flygtige Linier, hentede fra gode Kilder, haaber jeg at have givet Læserne et Begreb om en af de vældige Naturkræfter, der røre sig paa Havet, i Regelen langt borte fra vort Fædreland, men dog saa tidt omkring mange af vore Landsmænd.

---

### En eiendommelig Folketælling.

---

Den engelske Naturforsker Wallace, der fornemmelig har gjort sig bekyndt ved sine Reiser i det saakaldte ostindiske Arkipelag eller de malaiiske Der i Sydost for Bagindien og China, har meddeelt følgende Fortælling om en ganske eiendommelig Maade at opnaa en usigtig Folketælling paa.

Den vise Rajah eller Fyrste paa Lombok, en af Øerne østfor Japan, havde gjort den bedrøvelige Opdagelse, at, medens Landet kjendelig tiltog i Frugtbarhed og Indvaanerne i Velvære, blev Kopfkatten (en Skat for hver enkelt Person), som betaltes i Ris, Nar for Nar mindre. At enhver af hans Underaatter ikke desto mindre betalte sin Skat, det nærede han ingen Tvivl om; det betydelige Svind kunde alene have sin Grund deri, at Kornet paa Veien til hans Magasiner havde at gaa igjennem saa mange forskellige Høv-

dingers Hænder. For at gjøre en Ende paa dette Underløb maatte han først søge at komme til Wisshed om, hvor Meget der tilkom ham, det vil sige, hvor mange Underaatter han havde. Men at foranstalte en Folketælling ved Hjælp af de underordnede Høvdinge kunde lidet hjælpe, thi da vilde Tallet upaatvilelig komme til at stemme med Størrelsen af den indbetalte Skat; Ingen maatte overhoved vide det Mindste om, hvad Hensigten var med denne Folketælling, ja, man maatte ikke engang ane, at nogen Folketælling fandt Sted.

Under disse vanskelige Omstændigheder fandt den vise Rajah paa en Udvei, der virkelig afgiver et glimrende Vidnesbyrd om hans Visdom. Han blev pludselig syg og henfaldt i det dybeste Tungstind til stor Bekymring for hele Folket. Derpaa lod han Fyrsterne, Høvdingerne og

Præsterne stævne for sig og fortalte dem, at "Gunnong Ngong", det er det store Ildbjergs Land, havde vist sig for ham om Natten og befalet ham at gaa op paa Toppen af Bjerget, hvor han da atter vilde aabenbare sig for ham og meddele ham Ting af den største Vigtighed for hele Vdens Befolkning. Der udgik nu den Befaling, at enhver Landsby skulde sende Folk til at rydde Wei gennem Skovene lige til Bjergets Top, og derpaa drog Rajahen ud paa sin Valfart, ledsaget af sine Gøvdinger og et talrigt Følge. I Nærheden af Toppen blev der gjort Holdt, da Manden vilde tale alene med Rajahen, og medens alle de Andre bleve tilbage, fortsatte han sin Wei alene. Men Solen skinnede saa varmt, og da han var træt, lagde han sig ved Foden af en Klippe og faldt i Sovn. Han maa have sovet temmelig længe, thi hans Følge begyndte allerede at blive uroligt over hans lange Udeblivelse; da viste han sig endelig og tiltraadte, ledsaget af den forventningsfulde Mængde, Tilbageveien til Paladset.

Og nu forkyndte han dem, hvad den store Mand havde sagt ham. Der skulde komme mange Plager, Sygdomme og Feberer over Jorden, men da Folket paa Lombok havde været saa lydigt, vilde han (Guden) lære dem, hvorledes de kunde undgaa disse Ulykker. Der skulde nemlig forberediges tolv hellige Dolke, og til deres Forberedelse skulde hver By bidrage med en Bundt Naale —

en Naal for hvert Menneske i Byen. Naar der da udbrød Sygdom paa et Sted, maatte man sende en af Volkene derhen, og saafremt hvert Hus i Byen havde leveret det rigtige Antal Naale, vilde ogsaa strax Sygdommen heves; hvis derimod Tallet ikke var rigtigt, vilde Volkene heller ingen Magt have.

Neppes var denne vidunderlige Nyhed bleven bekendt, før alle Gøvdingerne skyndte sig at indsamle Naalene med største Nøiagtighed; thi manglede der kun en eneste, maatte den hele By undgjøælde derfor. De hellige Dolke bleve forberedede; men nu kom ogsaa Nishosten og Tiden, da man skulde betale Skat til Rajahen. Da lod hans venlige Formaning snart til En, snart til en Anden: "De Naale, som du bragte fra din By, vare langt talrigere end Skatten her, — gaa hen og se, hvem der ikke har betalt." Dette hjalp; fra Nar til Nar voksede Skatten, og Rajahen af Lombok blev rig, fordi han havde forstaaet at tælle sit Folk rigtigt.

Men ogsaa de tolv Dolke havde stor Magt; saasnart der udbrød Sygdom i en By, blev en af dem strax sendt derhen; ofte hævdedes virkelig Ondet, og med Ærbødighed og Beundring blev den hellige Dolk bragt tilbage; men ofte blev Sygdommen ikke standset, og da var Enhver overbevist om, at Tallet paa Naalene, som Byen havde sendt, ikke havde været rigtigt, og at det var Folkets egen Skyld, at den hellige Talsman ikke virkede.



## Gjennem Coloradoflodens store Bjergkløft.

(Efter H. R. Calhoun.)

Colorado-floden udspringer omtrent midt i Nord-Amerikas Fastland og flyder med et uregelmæssigt Løb mod Syd, indtil den falder ud i den kaliforniske Bugt. Den afleder Vandet fra den Højslette, der ligger mellem Klippebjergene og Sierra Nevada Syd for den 40de Breddegrad. Bjergene, som mod Vst og Vest begrænsede Højsletten, udelukke af den Fugtighed, der kommer fra det allantiske og det Stille Hav, saaledes at Slettelandet er forholdsvis tørt, undtagen hvor Snestrømmene skjære sig derigjennem. Efterhaanden som Floderne bane sig Wei over denne ophøiede Slette, sænke de sit Leie, og Vandet flyder gjennem Kløfter eller snævre Svælg, indtil det samles i den forbausende store Kløft, Colorado-dalen. "Den store Kløft", som vi her skulle omtale, er en snæver, bugtet Del af denne Dal, hvor Vandet paa en lang Strækning synes at forsvinde i Jordens Indre.

Da de Forenede Stater havde tilkjøbt sig og annekteret Arizona og New Mexico, og Guldet var blevet opdaget i Kalifornien, blev en Landevei anlagt gennem Syd-Arizona, 100 Mile nedenfor Colorado. Løitnanterne Whipple og Sitgreaves af de topografiske Ingeniører, der kommanderede de Expeditioner, som i 1851 og 1854 bleve udsendte af Regjeringen for at undersøge Landskabet paa visse Breddegrader mellem

Mississipp og det Stille Hav, have i sine Beskrivelser givet interessante Oplysninger om dette Land. Senere foretog Løitnant Zves 1857 i en liden Dampbaad en omhyggelig Undersøgelse af Colorado-floden nedenfor Kløften, og fra den Tid have Baade med ringe Dybgaende heldig befaret Flodens lavere Del. Ligeledes blev Flodens øvre Løb og dens Bifloder usigtlig undersøgte, men der blev dog altid et ubekendt Land tilbage, hvorom man blot kunde anstille Formodninger. "Den store Kløft" vedblev at være en Gaade; dens virkelige Længde, Strømmens Karakter, Bestaffenheden af dens Bredder og Høiden af dens lodrette Klippevægge vare og bleve Gjenstande for Formodninger, og denne Kløft afgav en vid Mark for stærkt farvede Beskrivelser, i hvilke Fortællerne paakaldte Indbildningskraften for at skildre de naturlige Broer, farlige Guler og frygtelige Vandfald, der spillede en saa fremtrædende Rolle i denne hemmelighedsfulde Egn.

I 1867—68 var nærværende Fortæller Medlem af en Undersøgelser-Expedition, der var udsendt af "Kansas-Pacific-Ternbane-Kompaniet" for at udfinde en hensigtsmæssig Wei fra Missouri til det Stille Hav langs den 35te Breddegrad. Denne Expedition ydede ham rig Leilighed til gennem originale Kilder, der ellers ikke ere tilgængelige for almindelige

Reisende, at skaffe sig geografiske Kundskaber om de uopdagede Egne i det fjerne Westen.

For 20 Aar siden vare Snarerejserne og Tøgerne de romantiske Fremtoninger i det fjerne Westen. Man maa indrømme, at Beundringen for disse Mænd'er vel fortjent; de have gjenneføgt enhver Flod og jaget paa Bjergene til Trods for alle de Farer og Hindringer, som Indianerne og Vintersneen lagde dem i Veien. De have dannet Blænkferheden for den store Kolonisationsarmee, som daglig rykker længere mod Vest, og de have lært den Vilde at agte den hvide Mands Mod og at frygte hans Magt.

Medens Feltet for Tøgerne stadig er blevet mindre, er en anden Klasse af Eventyrere kommen frem, de saakaldte "Prospectors", det vil sige: Folk, der søge efter ædle Metaller. I de sidste 20 Aar have disse Mænd gjennestreift enhver Bjergstrækning ligesaa de hundrede Alpetoppe i Britisk Columbia til Mexicos rige Søifletter, og de have eftersøgt Sandet i enhver Flod fra Mississipi til Kysterne af det Stille Hav, ansporede af det samme Haab om Udbytte, som bevægede de første Spaniere til at undersøge ugjæstfrie Ørkener paa sine Tog efter et "El Dorado". Havde vi nu en Beskrivelse over alle disse Guldgraveres forskjellige eventyrlige Foretagender, da vilde vi se Exempler paa Driftighed og Mod, hvorom man ingen Forestilling kan gjøre sig, og det blotte Syn af Guld vilde bringe os til at tænke paa en eller anden gruopvækkende Historie. Kunde vi samle og opskrive Resultaterne af de geografiske Kundskaber, som disse Mænd

have tilegnet sig, vilde vi nu vide ligesaa god Besked om disse vestlige Ørkener som om de Egne af det amerikanske Fastland, der i lange Tider have været befolkede.

Det er faldet i en af disse Mænds Lod at blive Selten i et Eventyr, der er mere storartet end noget hidtil berettet fra disse Egne, medens han samtidig har løst et geografisk Problem, der længe har tildraget sig de Lærdes Opmærksomhed baade i Syd- og Ublandet, nemlig om Længden og Bestaffenheden af de forbausende Kløfter, gennem hvilke Colorado-floden baner sig Vest. Medens Dr. W. W. Bell, Dr. C. C. Parry og jeg paa vor Reise nogle Dage opholdt os i Fort Mojave, mødte vi denne Mand, hvis Navn er James White, det eneste levende Menneske, som hidtil virkelig havde gjenneirejst disse forferdelige Afgrunde, og fra hans egne Læber hørte vi Beskrivelsen af den store Bjergkloft.

James White bor i Calville i Territoriet Arizona, nu Hovedstation for Seiladsen paa Colorado-floden. Han er nogle og tredive Aar gammel og af Udseende en ægte Typus (et Mønster) paa den angelsagiske Race, af Middelskøide og kraftig Legemsbygning, med lyst Haar og blaa Øine. Han er en jævn Mand, bramfri i sin Opsørsel og sit Væsen, ganske fri for det Praleri og den Brønten, som man ofte træffer hos Mænd, der have oplevet Noget i Verden. Som mangfoldige unge Mennesker, der forresten have det godt i sit Hjem, var han kjed af den ensformige, men sikre Maade at tjene sit Brød paa ved regelmæssigt Arbejde for en be-

stemt Betaling. Han havde hørt om Mennesker, der saa at sige i et Nu vare komne til Velstand i Westens Guldegne, og han havde alt længe tørstet efter at gaa til det Land, hvor Lykken saaledes begunstigede sine Tilbedere. Han betænkte sig derfor ikke længe paa at være med i et Selskab fra hin Egn, der i 1867 brød op for at finde Guldminerne. Da de forlode Fort Dodge ved Arkansasfloden den 13de April 1867, bestod Selskabet af 4 Mænd, blandt hvilke Kaptein Baker, en gammel Minegraver og forhenværende Officer i Forbundsarmeen, var den videnskabelige Leder. Bestemmelsesstedet var San Juan Dalen vestenfor Klippebjergene, om hvis Guldminer tidligere Guldgravere talte i hvide Udtryk, idet de anførte, at de vare blevne forhindrede fra at bearbejde de rige Miner af Frygt for Indianerne. Baker og hans Ledfagere naaede i god Behold Colorado City. Denne By var og er endnu det Oplagssted, der forsyner Guldgraverne, som bearbejde de Miner, der findes spredt over den Del af Klippebjergene, som kaldes South Park, med Nødvendighedsgjensande, og den er af saameget større Betydning, som den ligger ved Indgangen til Ute-Passet, gennem hvilket der fører en Kjørevei over Klippebjergene og videre mod Vest. Folk i Colorado City forsøgte at overtale Baker til at opgive det faresulde Foretagende, men han var fast bestemt paa at udføre sin oprindelige Plan. Disse Forestillinger virkede imidlertid saa meget paa En af Selskabet, at han blev tilbage, hvorimod de tre Andre, Kaptein Baker, James White og Henry Strofe,

gjorde sig færdige til den forestaaende Reise.

Reisen foregik tilfods med to Mulsæler til at bære Levnetsmidlerne, de uldne Tæpper og det Værktøi, de skulde bruge til at grave med. De forlode Colorado City den 25de Mai, satte over Klippebjergene gennem Ute-Passet og kom ind paa Højsletten South Park, hvor de endnu befandt sig paa den østlige Skraaning af Høidehyggen. Efter at have reist mere end 100 Mile over South Park naaede de Dore Arkansas nær ved Twilling-Søerne, steg over Sierra Madre og ned mod Vest. Derpaa vendte de sig mod Syd, gik rundt om Høvedsfilberne til Rio Grande del Norte, og efter en Reise paa 400 Mile fra Colorado City naaede de Animas, en Biflod til San Juan Floden, der fra Øst flyder ud i den store Colorado-flod.

De vare nu ved sine Duffers Maal. For at naa dette havde de sat over Bjerge og Dale, vadet over rivende Strømme, og de befandt sig nu mange Dagsreiser fjernede fra de nærmeste Boliger for civiliserede Mennesker. De begyndte allerede at lede efter Guld i Animas, og skjønt de ikke vare egentlig uheldige, svarede dog Udbyttet ingenlunde til deres Forventninger. De gik derfor stadig længere mod Nordvest, indtil de omsider naaede Grand River noget ovenfor det Sted, hvor den løber sammen med Green River, hvorefter Floden tager Navn af Colorado-floden. Der, hvor de nu befandt sig, bestod Flodbredden af lodrette Klipper, hvorfra de kunde se ned i en Dybde af 2000 Fod paa det skummende og brusende Vand, som de vare saa begjærlige

efter at naa. Mennesker og Dyr vare lige tørstige, og de fulgte derfor Flodens Løb langs den ujævne Skraant, stadig haabende at finde et Sted, hvor de kunde stige ned til Vandet. Efter at have tilbragt en hel Dag med at klatre op og ned ad de uhyre Klipper, der idelig forsinkede deres Fremskridt, kom de endelig til en Sideløst, hvor en Biflod forenede sig med Hovedstrømmen. Her lykkedes det dem endelig at stige ned med deres Dyr og faa det Vand, som de alle i saa høi Grad trængte til.

Om Aftenen den 23de August sloge de Leir ved Flodbredden, hvor de fandt tilstrækkelig Brændsel og Græs i Overflod til sine Dyr. Som de sad der, begyndte de at beklage sig over sit Uheld, men Baker, der var en modig, munter Fyr, fortalte om Guldeier, hvorom han havde hørt Tale, beliggende længer oppe ved Floden, og lovede sine Ledsa-gere, at alle deres Forhaabninger skulde blive opfyldte, og at de skulde vende tilbage til Hjemmet for at nyde Udbyttet og se ad Rejsens Besværigheder. Han malede Fremtiden i saa glubne Farver, at hans Ledsa-gere allerede begyndte at spekulere paa, hvorledes de skulde anvende sin fyrstelige Formue efter Hjemkomsten til "Staterne". Baker sang Haabets og Hjemmets Sange, og de Andre stemte i med til langt ud paa Natten, hvorefter de faldt i Søvn for at drømme om kommende Overflod og for at staa op med fornyede Kræfter til næste Dags Reise.

Tidlig om Morgenens spiste de Frokost og begyndte at stige op ad Kløften paa den modsatte Bred af

den, hvor de vare stegne ned. Baker var i Spidsen med Riflen over Ryggen, muntert springende op ad Klipperne. Efter ham kom White, og Strole sluttede Troppen med Muldyrene. Intet forstyrrede den sjonne Sommermorgens Fred uden Ueslernes Trampen og det korte, tunge Vanddrag hos de klatrende Mænd. De vare allerede komne halvveis op til Toppen og standsede netop et Dieblik for at puste, da pludselig et Krigshyl fra en Stare Vilde opfyldte Lufsten, som om hvert Klippestykke havde en Djevlestemme. Samtidig dermed slog en Regn af Pile og Kugler det lille Selskab imøde. Ved den første Salve faldt Baker, men idet han et Dieblik samlede sine sidste Kræfter, greb han sin Rifel og fyrede paa Indianerne, som nu begyndte at vise sig i stor Mængde. Derpaa styrtede Blodet ud af Munden paa ham, og han faldt til Jorden. White skjød ogsaa paa Indianerne, efterfom han avancerede, og fulgt af Strole skyndte han sig at ile sin saarede Anfører til Hjælp. Med Anstrengelse vendte Baker sig mod sine Kamerater, og med endnu kraftig Stemme raabte han: "Tilbage, mine Venner, tilbage! Frels eder selv, jeg dør". Til Ære for White og Strole være det sagt, at de ikke vendte Ryggen til de Vilde, men skjød paa dem, indtil den sidste Krampetrækning sagde dem, at Baker var død. Derpaa begyndte de langsomt Tilbagetoget, forfulgte af de triumferende Indianere. Et Dieblik standsede de Vilde for at skaspere og plyndre den Døde, og ved dette Ophold fik de to hvide Mænd Leilighed til at bringe sig selv og sine Muldyr i Sikkerhed i

en Sideløst udenfor Indianernes Studvidde. Her holdt de en kort Raadslagning om den bedste Wei, de kunde slaa ind paa. Mod Vest havde de i en Strækning af 300 Mile ubeboet Land, over hvilket Indianerne sikkert vilde forfølge dem som Blodhunde, hvis de forsøgte at undslippe ad den Kant. Mod Nord, Syd og Vest flød Colorado med sine Bifloder paa Vuunden af de dybe Kløfter, gennem hvilke det var umuligt for Menneſter og Dyr at reise. Deres Raadslagning maatte nødvendigvis være kort og havde det Resultat, at de bestemte sig til at lade Dyrene i Stikken efter at have medtaget Provianten og Tongene. Gjennem Sideløsten reiste de mod Vest i 4 Timer og gjorde omsider Holdt paa den smale, flade Flodbred ved Grand River. Over dem hvedede sig til begge Sider i en Hvide af 2000 Fod de kolde, graa Klippemure, der holdt dem indespærrede og kun levede dem en Udgang til Frelse: den skummende, ribende Strøm, der flød i den mørke Tunnel gennem ukjendte Farer.

De fandt en hel Del Drivtømmer langs Flodbredden, hvoraf de fik istand en Flaade, der var stærk nok til at bære dem selv, deres Vaaben og deres Proviant. Den bestod af tre Stokke af Bomuldstræ, 10 Fod lange og 8 Tømmer tykke, bundne sammen med Tongene, som de havde taget fra Muldyrene. De forsynede sig med to lange Stænger til at styre Flaaden med, bandt Provianten fast og ventede saa til Midnat og den aftagende Maane for at undgaa Indianernes Opmærksomhed. De tænkte ikke paa, at selv

Solen neppe en Time af Døgnet skinnede ned i denne Afgrund, som den forøvrigt overlader til de brændende Bænde og de mørke Skygger, og at det svage Maanekkin, der naaede til Vuunden af Kløften, neppe vilde sætte dem istand til at overſkue sin rædselsfulde Stilling. Midnat kom, som de formodede af det skrækkelige Mørke. Modigt grebe de Stængerne, kastede los, og Flaaden før, omtumlet af Strømmen, frem gennem det gabende Svælg paa den eventyrlige Reise til et ubekjendt Land. Gese den lange Nat klyngede de sig til sin Tømmerflaade, der snart tørnede mod halvskjulte Klipper, snart hvirolede omkring som en Bold for Bølgerne, hvis hvide Skum var kjendeligt endog gennem det tætte Mørke.

Endelig gryede Dagen, og med den fik de mere smukt Vand og mindre stenet Flodbred, skjønt Kløstens Bægge syntes at være blevne høiere. Tidlig paa Morgenen den 25de August fandt de et Sted, hvor de kunde lande. Efter at have spist lidt af sin vaade Proviant gik de tilbage til sit Fartøi, som de styrkede ved at tilføje nogle lette Stykker Cedertree, der vare blevne liggende i en Klipperevne. Efter et kort Ophold gjorde de atter sit Fartøi los og havde den Dag ingen store Vanskeligheder ved at undgaa Klipperne og Hvirvelstrømmen, som de mødte ved enhver af Flodens Bøininger.

Da de havde tilbagelagt omtrent 30 Mile, naaede de den første Dags Aften det Sted, hvor Green River og Grand River forene sig og danne den egentlige Colorado. Fra nu af voxer Kløften ikke i Bredde, men i Dybde. De vare nu i "den store

Kløft". Væggenes Hvide ved Flo-  
dernes Sammenløb anslaaer White  
til 4000 Fod, medens enkeltstaaende  
Tinder høve sig endnu 1000 Fod  
høiere mellem uhyre Klipperevner.  
De stakkels Flygtninger følte sig  
slagne af Stedets ophøiede Wildhed,  
og medens de betragtede Naturen i  
dens storartede Majestet, glemte de  
et Dieblisk sine egne Sorger.

Natten efter den Dag, da de kom  
ind i den store Kløft, og næsten en-  
hver af de følgende Nætter blev  
Tømmerflaaden gjort fast til et Klip-  
pestykke eller halet op paa Flodbred-  
den, hvor de saa hvilede, til Dagen  
gryede.

Efter som de kom længere ned ad  
Strømmen, bleve de graa Sand-  
stensvægge høiere; den nederste Del  
af dem havde Vandet slebet glat,  
men høiere oppe hævdede de ujævne  
Vægge sig lodret op mod Skyerne,  
der syntes at hvile paa de skinnende  
Tøppe. Helt og her klyngde en for-  
krøblet Ceder sig til Klippens Side  
et Par Tusinde Fod over deres Ho-  
veder, og høit oppe over Træet var  
en smal Strimmel af den blaa  
Himmel synlig. Intet levende Væ-  
sen var at se; selv Fuglen, som fløi  
over Kløften, sthyede disse underjor-  
diske Dybder. De havde kun sine  
egne blege Ansigter at se paa foru-  
den de kolde, graa Klippevægge, der  
holdt dem ubarmhjertigt indespærre-  
de. Af og til stjød Tømmerflaaden  
forbi Sideløfter, sorte og genopbræk-  
kende at se til som Celler i et mægt-  
tigt Fængsels Mure.

Baker havde givet sine Kamera-  
ter en geografisk Oversigt over Lan-  
det, og medens de ustandseligt før-  
tes affted, hufkede de paa, at han  
hadde omtalt, at Dyon Calville laa

ved Munden af Kløften, der ikke  
kunde være langt borte, "thi saa  
vidunderlige Vægge kunde umuligt  
være ved meget længere". Saa kom  
Saaet tilbage ved Udfigten til at  
befries fra deres farefulde Stilling;  
nogle saa Dage vilde bringe dem  
til Calville. Provianten kunde godt  
holde ud i 5 Dage. Saaledes be-  
gyndte disse to Menneffer—udeluk-  
kede fra Verden, begravede, som det  
syntes, i selve Jordens Indre, midt  
i en ukjendt Drken—at troste sig,  
ja endog at spøge over sin Stilling.

Omtrent 40 Mile nedefor Ind-  
gangen til den store Kløft naaede  
de Munden af San Juan Flo-  
den. De gjorde et Forsøg paa at  
komme derind, men den rivende  
Strøm fastede dem tilbage. De  
lodrette Fjælde, ligesaa høie som de  
ved Colorado, og hvor Vandet paa  
begge Sider naaede lige op til Klip-  
pevæggen, umuliggjorde ethvert For-  
søg paa at forlade Tømmerflaaden  
og søge Redning tillands. Følgelig  
sejlede de videre. Ved enhver Bø-  
ning af Floden syntes det, som om  
de kom dybere ind i Jorden; Klip-  
perne sluttede sig tættere sammen  
oventil, gjorde de mørke Skygger  
endnu tykkere og fordoblede Ek-  
koet, der steg op fra de skinnende  
Bande.

Det var nu den 28de August, den  
femte Dag efterat de havde overladt  
sig til det skrøbelige Fartoi. I denne  
Tid havde de uafbrudt været dybaade,  
men Vandet var forholdsvis varmt  
og Strømmen mere regelmæssig, end  
de kunde have ventet. Strofe havde  
paataget sig at styre Tømmerflaaden,  
og imod Whites Raad satte han  
ofte den ene Ende af Stagen imod  
Bredden eller en eller anden frem-

springende Klippe, medens han støt-  
tede den anden Ende af Stagen mod  
Skulderen for at stubbe Flaaden  
frem. Hidtil havde de ikke seet nogen  
naturlig Bro over sig, og intet Vand-  
fald havde hindret deres sikre Fart.  
Men den 28de, omtrent Kl. 3 om  
Eftermiddagen, hørte de foran sig  
en dyb Brølen som af et Vandfald.  
De søgte, hvorledes Flaaden rystede  
under dem, idet den med rasende  
Fart blev drevet henimod en Klippe-  
væg, der syntes at maatte standse al  
videre Fremgang. Dog, Floden gjorde  
her en skarp Bøining, og idet Flaaden  
svingede rundt, saa de Vandet  
foran sig pidftet til Skum, idet det  
her strømmede gennem et trangt,  
brat sakraanende Svælg. Der var  
ingen Tid til at betænke sig. Tøm-  
meret gav sig, som om det vilde  
sprenge Lougenc, Bølgerne sloge op  
om de to Ulykkelige, og Flaaden be-  
gravedes i de sydende Vand. White  
klyngede sig til Tømmerstoffene med  
Dødsangstens Styrke. Hans Ka-  
merat stod opreist med Stagen i sin  
Haand som for at styre bort fra  
Klipperne — da var det som om  
Flaaden pludselig gjorde et Hop ned  
i en Kløft. Gjennem den rædsels-  
fulde Larm af Vandet hørte White  
et gennemtrængende Skrig, vendte  
sit Hoved og saa gennem Taagen  
og Skummet sin Kamrats Legeme  
et Dieblig kastes om paa Bølgerne  
og derefter forsvinde i Malstrømmen.

White slap ikke sit Tag, og først  
da Flaaden igjen flød roligt afsted,  
vovede han at se op for at finde, at  
han var alene og Provianten tabt,  
medens Styggerne fra Kløften sam-  
tidig mindede ham om Rattens Frem-  
brud. En Følelse af Fortvivlelse  
greb ham, og idet han foldede sine

Ænder, bad han om den Død, som  
han flygtede for. Tømmeret i hans  
Flaade begyndte at skilles ad, og  
han landede paa nogle flade Klippe-  
stykker, hvor han gjorde sin Flaade  
fast for Ratten. Derefter satte han  
sig ned for at tilbringe de lange,  
mørke Timer med at tænke over sin  
rædselsfulde Stilling og den ringe  
Sandshulighed for at slippe levende  
fra den eventyrlige Reise, han havde  
foretaget sig. Han angrede, at han  
ikke havde kæmpet mod Indianerne,  
indtil han var falden ved Bakers  
Side. Men da han tænkte paa Hjem-  
met, vakktes hele hans Selvopholdel-  
sesdrift, og han beslattede "at slaaes  
med Døden som en Mand."

Lidt efter lidt begyndte Morgen-  
dæmringen at krybe ind i Kløften  
Dybdere og gjøre det muligt for ham  
at istandsætte sin Flaade og atter  
sætte den ud paa den forræderiske  
Strøm. Medens han nu alene sei-  
lede videre og tænkte paa Stroles  
sorgelige Skjæbne, beslattede han at  
binde sig fast til Flaaden. Denne  
Forsigtighed frelst senere hans Liv;  
thi Kløften frembød nu det ene  
Vandfald efter det andet, opfyldt  
med Klippestykker, mellem hvilke hans  
skrøbelige Flaade blev tumlet og  
hvirvlet rundt af Bølgerne, som under-  
tiden fuldstændig begravede den. I  
et af disse Vandfald bleve Tømmer-  
stoffene ved Stødet stille i den for-  
reste Ende som en Biste, saa at  
White blev kastet ud i Bølgerne.  
Med Hjælp af sit Loug kom han  
atter hen til Flaaden, som han med  
Fortvivlelsens Kraft søgte at holde  
sammen, indtil han kom i mere  
roligt Vand, hvor det lykkedes ham  
at furre den sammen.

Whites Trængsler vare endnu ikke

endte. Omtrent 4 Mile nedenfor det Sted, hvor Flaaden skiltes ad, naaede han Mundingen af en stor Flod, som han siden fik vide var "lille Colorado", der falder i Hovedstrømmen gjennem en Kløft, der ligner San Juans. Strømmen i denne Flod var saa rivende, at den løb tværs igjennem den store Colorado og frembragte en frygtelig Malfstrøm i en Indskæring paa den modsatte Bred. White saa dette og stræbte at undgaa Faren. Men da han naaede Sammenløbet, standsede Flaaden pludselig, og idet den et Dieblik svingede rundt, som om den ballancerede paa et Punkt, tog Strømmen fra den lille Flod Magten og hvirvlede den ind i Malfstrømmen. Enhver Anstrengelse var frugtesløs; White lod Stangen falde og kastede sig med foldede Hænder ned paa Flaaden. Han hørte Vandet boble rundt omkring og ventede hvert Dieblik at blive draget ned i den kogende Strømhvirvel. Efter et Par Minuters Forløb mærkede han med Et en besynderlig svingende Bevægelse, og da han slog Dinene op, saa han, at Flaaden dansede i en Cirkel rundt om Strømhvirvelen, snart tæt ved den, snart, som ved en usynlig Magt, ført længere hen til Kanten for saa atter at hvirvles henimod det farlige Svelg. Han saa opad gjennem den mægtige Kløft, der syntes at senke sig ned for at knuse ham; han saa op paa den blaa Strimmel af Himlen, der hang over ham som en Æthersflod; de rødlige Skyer sagde ham, at Solen var nær ved at gaa ned, og stadig dreiede Flaaden sig i en Cirkel, som om den maalte de lange Dieblkke, der gif forud for hans Død. Det sortnede

for hans Dine; han ved, at han var uden Bevidsthed i nogen Tid, thi da han kom til sig selv og slog Dinene op, vare de røde Skyer forvandlede til sorte, og Matten havde lagt sine mørke Skygger over Afgrunden. Da mindedes han, at der gives en Kraft, stærkere end Menneskets en Magt, "uden hvis Villie ikke en Spurv falder til Jorden." "Jeg faldt paa Kne", sagde han, "og medens Flaaden vedblev at dreies rundt, bad jeg Gud at hjælpe mig. Jeg talte som fra min Sjæls Dyb og sagde: O Gud! dersom der er en Udgang fra dette skrækkelige Sted, da led mig til den." Her blev hans Stemme hæst af Bevægelse, og hans Træt skjælvede, idet han beskrev sine Følelser, da han kort efter befandt sig glidende sikkert ned ad en af de roligste Strømme, han hidtil havde truffet i Kløften, og saa Malfstrømmen bag sig.

Alle Vandfald vare nu virkelig tilbagelagte, og han mente at være nær ved Calville; men heri tog han fejl. Hidtil havde han hver Nat fundet et Landingssted; men fra nu af flød han bestandig videre. Fjere Dage vare langsomt forløbne, uden at han havde smagt Føde, og Sulden var nær ved at gjøre ham rasende. Hans eneste Tanke var nu Føde, Føde, Føde, og de saa Dieblkke, han sov, blev han hjemløst af kvalfulde Drømme. En Gang løftede han sin Arm for at aabne en Aare og drage Næring af sit eget Blod men dens sammenstrumpede og vablene Udsæende affrækkede ham. Timevis sad han og stirrede paa Vandet men "manglede Mod til at gjøre det Spring, der vilde befri ham fra alle jordiske Trængsler." Om Mor-



genen, den 5te Dag efterat han havde mistet sin Proviant, saa han en smal Strimmel Jord, hvor der groede nogle Buske, og ved en overmenneskelig Anstrengelse lykkedes det ham at bringe Flaaden til Land. Han slugte de saa grønne Bær og Blade paa Buskene, men det tjente kun til at forøge hans Hunger. Han erindrer, at der endnu forløb to Dage, hvori han ikke saa Andet end Kløstens Vægge.

Om Aftenen den 11te Dag, efterat han havde tiltraadt sin farlige Reise, blev han vækket af Menneskestemmer og saa nogle Mænd paa Flodbredden gjøre Tegni til ham. Haabet gav ham Kræfter, og han stagede sig ind til Bredden. Her fandt han sig omringet af en Flok Indianere, som i mange Aar have levet paa en lav Strimmel opstillet Land langs Bunden af Kløften. Stien, der fører ned til dette Tilflugtssted fra det ovenfor liggende Land, er ukjendt af Andre end dem. De Bilde følte Medlidenhed med ham og gave ham noget Kjød og nogle stegte Bønner. White gav dem ved Tegni at forstaa, at han ønskede at komme til de hvide Mænds nærmeste Boliger, og han erfarede da, at han ved Hjælp af sin Flaade kunde naa disse i to Døgn. Han blev hos Indianerne hele Natten, og om Morgenen

begyndte han igjen sin Reise efter at have tilbyttet sig en halv Hund og nogle Bønner for en Revolver, som det var Lykkets ham at bevare. Til Trods for sin gode Bessutning forterede han allerede den første Dag hele sit knappe Forraad af Proviant. Om hvad der siden hændte, kunde han ingen Beretning give. Hans Livskraft var udtømt, hans Hjerne forvirredes, og han strakte sig ud paa Tømmerflaaden for at dø. Han vidste kun, at han sent om Aftenen den tredie Dag efterat han havde forladt Indianerne, igjen hørte menneskelige Stemmer tilligemed Nareslag. Han havde endelig naaet Calville! Han var ude af Stand til at tale, da en stærk, hjælpsom Arm løftede ham ind i en Baad. En lang Tid efter hans Frelse hutes Forstanden at have forladt ham. Hans Dine vare hule og udtryksløse; hans Ben og hans øvrige Legeme vare næsten hudløse, og han var hvøiet som en meget gammel Mand. Indbyggerne i Mormonkolonien ydede ham den omhyggeligste Pleie, og da han var af en kraftig Natur, kom han sig tilsidst, saa at han kunde fortælle sine nye Venner sin vidunderlige Historie, der for dem lød saa mærkkelig, at de et Dieblif næsten tvivlede om, at han var ved sin fulde Forstand.

## Hans Egede.

Et Livsbillede fra den norske Kirke.

(Fortsættelse.)

Saaledes var Grønlands beboelige Ryst bleven norsk og kristen Jordbund med sin egen Biskop og sit eget Biskopsæde. Flere Sagaer fortælle endnu om de mange Optrin her, og vi søle os nesten som hjemme ved at læse dem. Selve Huslivet og Næringsveiene i Grønland kan man let forestille sig, naar man kjenner Livet paa Norges Vestkyst: Kornet modnedes vistnok ikke, og Jædriften gav heller ikke tilstrækkeligt Udbytte; men Havet tilbød sine Rigdomme af Fisk og Sæl, og der gjordes Reiser paa Fiskeri og Fandst langs Kysten, langt vordenfor de beboede Strøg, omtrent som naar Fiskere fra Thronhjems Stift drage alt til Finmarken. I en Stenrøs saa langt mod Nord som ved 73 Grader nordlig Breddde har man for nogle Aar siden fundet en Munesten, som kanse nepot et saadant Fiskerlag eller i alle Fald norske Folk have lagt efter sig til et Minde; thi den læses saaledes: "Er-ling Sigvats søn og Bjarne Thordssøn og Endrid Oddssøn reiste denne Vardes Lørdagen efter Gagnadag (25de April) og ryddede (Pladsen, eller) ristede (Judskriften) 1135". Det er omtrent som naar Engelskmænd antildags paa sine Opdagelses-Skibe trænge frem til andre af disse nordlige Ryster og tage dem i Besiddelse ved at riste Englands Navn i Klipperne.

Biskop Arnald var en myndig og hevgjerrig Mand og synes just ikke altid at have benyttet sin Magt paa den bedste Maade. Derom vidner følgende mærkelige Beretning, som i flere Henseender kaster Lys paa Grønlands daværende Forholde.

En af Kolonisterne i Grønland ved Navn Sigurd Njaalsøn, en raff og uforferdet Sømand, som ofte pleiede at drage paa Fængst til Ubyggderne, kom en Sommer paa sit Skib selv femtende til en Fjord ved Isølesen Hvissert (nu Kap Farvel), hvor man fandt Ildsteder og andre Spor efter Mennesker. Uagtet hans Kamerater havde mest Lyst til at vende tilbage og ikke krydse i de farlige Fjorde under Isøklerne, fik han dem dog overtalte til at drage lenger ind i Fjorden for at undersøge den nærmere. Her fandt de to Skibe, det ene et Handelskib, hvoraf Nederdelen var knust, det andet et stort og særdeles smukt Havs-kib, som endnu var i god Stand. I Nærheden stod en Hytte og et Telt; saavel i Hytten som udenfor laa flere halvt forraadnede Lig, saa at det var let at skjønne, at Skibene maatte have været indstængte af Drivis, og at Besætningen var omkommen af Hunger, men at Isen siden maatte have forladt Fjorden. Sigurd ansaa det derhos for rimeligt, at det store, smukke Skib var det, paa hvilket en Nordmand ved Navn Arnbjørn havde forladt Nor-

ge samtidig med Biskopen og Einar Soffessøn, men som man siden ikke havde hørt det mindste til; Sigurd kjendte nemlig Arnbjørns Skib af Beskrivelse. Sigurd, hvis Pligt som Kristen først og fremst bød ham at skaffe Ligene til Kirken, lod dem tage i nogle Kjedler, som man fandt i Hytten, indtil Kjødet skiltes fra Benene, som derved bleve lettere at føre; de toge Sømmene ud af Handelskibet og brændte det op; men det store Skib og alt Godset førte de med sig til Bispegaarden Garde, hvor Sigurd lod Benene begrave og med Kameraternes Samtykke skjenkede Skibet saavel som en stor Del af Godset til Kirken for Eiernes Sjæle.

Da dette siden rygtedes til Norge, udrustedes Arnbjørns Søstersøn, Afsur, tilligemed nogle andre Mænd, hvis Frænder havde hørt til Besætningen paa det store Skib, et Fartøi og drog til Grønland for der at gjøre Paaastand paa Skib og Gods som deres Arvedel. De landede i Erikfjorden, hvor de først dreve Handel med Indbyggerne; og da Vinteren kom, tog Afsur sit Ophold hos Biskopen, de Øvrige paa en Gaard i Nærheden.

Ud paa Vinteren (1133) bragte Afsur sit Værende paa Bane for Biskopen og bad denne afstaa ham Arvegodsset. Biskopen vægrede sig derved, da han, som han sagde, kun havde fulgt Landets Love og desuden ikke selv havde været eneraadende i Sagen, hvorhos det var billigt, at Godset anvendtes til de forrige Eiers Sjælebod. Han erklærede det endog for hel upassende af Afsur nu at komme med Fordringer derpaa. Da blev Afsur vred, for-

lod Bispegaarden og tilbragte den øvrige Del af Vinteren hos sine Kamerater. Om Vaaren stevnedes Afsur Sagen for Grønlændernes Thing i Garde; der indfandt han sig med sine Kamerater og Biskopen og Einar Soffessøn ligesaa med et stort Følge. Men da Dommen var sat, traadte Einar til med sin Skare og hindrede Nordmændene ganske fra at faa sin Sag fremmet, saa at de maatte vige Pladsen. Over denne Uret og Udmygelse blev Afsur vred og hevnedes sig ved at hugge to Bord ud af det store Skib lige over Kjølen. Derpaa begav han sig til Vesterbygden, hvor der laa et andet norsk Skib, som tilhørte en Kolbein Thorslotsøn fra Batalden i Søndfjord, og fik Tilfagn af ham og hans Kamerat Ketil Kalfsøn om deres Vistand mod Biskopens Vrede og Einars Hevn. Biskopen blev ogsaa virkelig saa forbitret ved at høre, hvad Afsur havde gjort, at han erklærede ham at have forbrudt sit Liv og sagde til Einar, at han vilde anse ham for en Meneder, hvis han ikke tog skæffelig Hevn over Afsur. Einar, der var en fredelig Mand, gjorde Biskopen Forstillinger og htrede, at Afsur dog havde haft stor Grund til Værgrelse, saa at man ei maatte regne det saa nøie med ham. Men derom vilde Biskopen Intet høre, ja viste endog Einar Kulde og Uvillie, fordi han ei strøg var rede til at føie ham. Denne Uvillie vovede Einar ikke at trodse. Hans Ed forbandt ham til, som det hed, at forsvare Biskopens og Kirkens Rettigheder, og mod sit Duffe, kun dreven af Frygt for den hevnjerrige Biskops Vrede, dræbte han Afsur paa Kirkegaarden ved

Langenæs, just som Biskopen selv havde holdt Messe. Ja, Biskopens Gaardhjerterhed gif saa vidt, at han neppe engang vilde tillade, at Liget fik en ordentlig Begravelse, nagtet Einar selv bad derom. Han tillod dog endelig at jorde det ved den Kirke, hvor de nu befandt sig, og hvorved ingen Præst var ansat, men han lod ikke nogen Præst slynge over det, førend det var kommet i Jorden. Einar bebreidede Biskopen hans grumme Færd og spaaede store Ulykker deraf, men Biskopen mente, at det ei havde nogen Nød.

Einars Spaadom gif dog i Opfyldelse. Åsfrurs Kamerater vilde nemlig have Hevn for hans Drab, og da den gamle Sotke, Einars Fader, tilbød Forlig paa dennes Vegne, og man allerede skulde til at afflutte dette, opstod der pludselig en haard Kamp mellem Nordmændene og Grønlønderne, hvori Einar blev dræbt af den ovennævnte Kolbein. Han faldt med de Ord: "Sligt var at vente", og opgav Manden i Biskopens Skjød. Der faldt flere paa begge Sider. Senere blev der dog sluttet Forlig, og Nordmændene kom i god Behold tilbage til Norge, hvor de uden Frugt klagede for Kong Harald Gille over Grønløndernes Færd.

Om Biskop Arnalds Magt aftog efter Einars Fald, og om der dannede sig nogen Opposition imod hans Anmasselser, nævnes ikke. Han forblev i alle Fald endnu i henved 20 Aar paa Grønland, og forflyttedes først paa sine gamle Dage til Norge, hvor han blev den første Biskop i Hamar (1150.) Den smukke Domkirke i Hamar, hvoraf der endnu findes Ruiner, er rime-

ligvis idetmindste paabegyndt af ham.

Om Begivenhederne paa Grønland siden Einars Drab ved man i det Hele meget Lidet. Hvad der berettes, er ikke stort Andet end Biskoppernes Navne og et eller andet Skibs Forlis ved Grønlands Kyst. Saaledes fortælles om en Einar Thorgeirsson, at hans Skib strandede i Grønlands Ubygder, at Mandsskabet delte sig i to Partier, der indbyrdes sloges om Provianten, da den før gif op for det ene end for det andet, og at Einar selv tredie kom bort derfra og tog Veien over Isøerne, men døde, da de kun havde en Dagsrejse til nærmeste Bygd. Samme Skjebne havde ogsaa Einars Broder Ingemund, da han i Aaret 1189 vilde vende tilbage fra Norge til Island; Skibet—fortælles der—kom til Grønlands Ubygder, og man hørte i lang Tid ikke mere dertil før i 1202, henved 14 Aar efter, da Skibet fandtes, og 7 af Besættningens Lig opdagedes i en Hule: et af dem var Ingemunds; det var endnu ufortøret, og ved Siden laa en Bogstave, hvorpaa han med Ruiner havde optegnet, hvorledes det var gaaet til med Skibets Forlis. Seilsadsen i disse Farvande var vanskelig og farefuld, og Forbindelsen mellem Grønland og Norge maa i det Hele taget have været ubetydelig, som man ogsaa kan se af de lange Mellemrum mellem de grønlandske Biskoppers Død og deres Eftermænds Ud nævnelse saavel som mellem Ud nævnelsen og Tiltrædelsen. Mellem Grønland og Island var Forbindelsen endnu ubetydeligere. Der maa have været lange Tider, hvor den lille Koloni ganske har været affaaren fra den

øvrige civiliserede Verden og kun henvist til sig selv; da Korn ikke avledes i Landet, kunde der saaledes endog være Lider, da man savnede det til den hellige Natverd nødvendige Brød, ei at tale om Vin.

Den lille grønlandste Koloni havde saaledes mange Vanskeligheder at kæmpe med blot for at kunne bestaa. Den Handel, som blev drevet med Landets Naturprodukter, der alle hørte til det sjældnere og kostbarere Slags, var ellers ret fordelagtig og synes fornemmelig at være drevet fra Norge af. Da derfor under Norges mægtigste Konge Haakon Haakonsson (1217—1263) og især efter hans Kroning det Princip gjorde sig gjældende, at ethvert Folk skulde lyde en Konge, og da naturligvis helst den, med hvis Rige det forresten stod i nærmest Forbindelse, eller med hvis Underaatter det var i nærmest Nationalslægtskab, var det naturligt, at Kongen ogsaa maatte vuse at faa Herredømmet over Grønland. Det smigrede vel og hans Forsængelighed, at kunne kalde sig Herre over det yderste Norden. Det lykkedes ham ogsaa: i Aaret 1261 gav Grønland sig ganske under Norges Konge. Denne Underkastelse synes at have vaakt ikke liden Glæde ved Hoffet; man pralede nu af, at Kongens Magt strakte sig lige op under Nordstjernen, og i et gammelt Kvad dedes det:

Før har ingen anden Komning  
over saadant Rige herstket,  
og din Herlighed udbredes  
did, hvor Sol ei længer skinner.

Men som Skotland under Norges Krone gif Grønland mere og mere tilbage. Landet blev henlagt til Kongens "Fadetur", det vil sige:

Grønlandshandelen og den Fortjeneste, som den kunde kaste af sig, skulde være forbeholdt Kongen, som deri skulde have en af sine Indtægter. Hvad altsaa frie Handelsmænd før havde gjort, skulde nu Kongen besørge, nemlig sende Skibe ud for at forsyne Landet med Træfang, Fern og andre nødvendige Varer og tage tilbage de Varer, som Grønlænderne havde at give i Bytte, saasom Hvalrostænder, Skindvarer med Mere. Med disse Skibe kunde da ogsaa Biskoper og Præster komme til Landet og overhovedet Forbindelsen vedligeholdes med Moderlandet og Kristenheden. Bergen var Hovedstedet for denne Fart, og de gamle Skrifter melde ofte om "Grønlands-Knarren", som gif og kom. Men paa denne Maade maatte dog Forbindelsen med den fjerne Koloni blive endnu mindre livlig end tidligere.

Saa kom den sorte Død, som netop især herjede i Bergen, saa at Folket hjemme i Norge havde ouden nok for at klare sig selv (1349—50); Norge forenedes med Danmark og Sverige hvorved Regentens Opmærksomhed blev optagen af saa mange nye Ting; det nævnte Hjem for Grønlandshandelen, Bergen, blev plyndret og næsten ødelagt af Hansseaternes Kjøbmandsflaader, og det ikke en, men flere Gange. Under alle disse ulykkelige Omstændigheder skede det, at Grønlandsfarten for Kongens Regning blev mere og mere uregelmæssig og lidt efter lidt gif istaa.

Smidertid var der ogsaa i Landet selv indtraadt Omstændigheder, som truede den lille, forladte Koloni med fuldstændig Undergang. Maa-

ffe paa Grund af Indianernes Fremtrængen begyndte nemlig de før omtalte "Skraelinger" (Eskimoer) fra Amerika at trænge sig ind paa de kristne norske Bygder. De kom fra Vest eller Nordvest og hjemsogte saaledes først (1342) den saakaldte Vesterbygd, der laa langt adskilt fra Hovedbygden. En Beretning fortæller endog, at "Grønlands Indbyggere faldt fra Kristendommen og begave sig til andre Egne af Amerika", og en anden, at i Maret 1347 kom et Skib fra Grønland med 18 Mand ombord, der var bestemt til "Markland" (Nova Scotia), ind til Straumfjorden paa Island efter at have mistet sit Anker i Havet. Dette kan dog kun forstaaes om Vesterbygden, hvis saa Indbyggere visse- lig maa have befundet sig i fuldkommen Hjælpeløshed og Fortvivlelse. Lagmanden paa Grønland sendte omsider Folk til Vesterbygden for at fordrive Skraelingerne; men da de kom did, fandt de, siges der, ikke et levende Menneske, kristent eller hedenst, men kun vildt Kvæg og Sauer, hvoraf de slagtede en Del saavel til Underholdning, som for at lade Skibene dermed til Hjemreisen. En af dem, som fulgte med paa dette Tog, var Præsten Thar Baardsøn, der var født paa Grønland og i mange Aar bestyrede Biskopsgaarden i Garde; han har efterladt en mærkværdig Beskrivelse over Grønland og omtaler udtrykkelig sin Deltagelse i Toget, og at han selv havde seet, hvorledes Vesterbygden formedes af Skraelingerne var ganske folketom, skjønt der endnu fandtes forvildede Heste, Røer, Gæder og Sauer.

Under al denne Trængsel holdt

dog Kirken sig endnu i det Udbortes. Biskoppernes Række blev ikke afbrudt, skjønt man ofte ser, at der kunde gaa mange Aar hen, hvori der ikke kom noget Skib fra Norge til Grønland. I Maret 1354 (eller 55) befalede Kong Magnus Eriksson (Smek) Paal Knutsøn fra Dnارheim at seile med "Knarven" til Grønland for at opretholde Kristendommen der; han gjorde dette—heder det—til Guds Ære og til Sjælebod for sig selv og sine Fædre, der i sin Tid havde indført Kristendommen paa Grønland, som han heller ikke nu vilde lade forfalde. Forresten vides Intet om Expeditionen.

I Maret 1379 gjorde Skraelingerne atter et Angreb paa Kolonisterne, dræbte 18 af dem og førte 2 Drenge bort i Trældom. Fra nu af synes Angrebene at være blevne hyppigere. De 9 Biskoper, som her- efter ndnævntes indtil Reformationen, synes aldrig at have sat sin Fod i det fjerne Land.

Fra Maret 1448 har man et Brev fra Paven i Rom til Biskopperne paa Island, hvori han taler om sørgelige Tidender og Klageraab, som vare naaede til ham fra det fjerne Grønland: "Ved Tilladelse af ham, som i sin uransjagelige Visdom ofte timeligen irettesætter og til desto fuldstændigere Forbedring revser dem, som han elsker", kom for 30 Aar siden (altsaa 1418) Hedningerne med en Flaade (uden Tvivl Skraelinger i en Mængde Vaade) og ødelagde Landet paa 9 Kirker og Sogne nær, som Fienden ikke let kunde komme til; mange af Indbyggerne bleve bortførte i Trældom; nu vare disse dog for det Meste

komne tilbage og havde forsøgt at indrette sig i sine gamle Boliger, men vare ikke komne saa vidt, at de havde Præster, saa de vare uden Gudstjeneste, med mindre de nu og da kunde rejse lange Veie til hine Kirker, som vare blevne skaandede. Paven paalægger da de islandske Biskoper at undersøge Sagen næiere og foranstalte hvad de ansaa for

rimeligt og gjørligt til Kristendommens Oprettelse. Men det er ikke bekjendt, at der blev gjort noget Skridt til at efterkomme Pabens Bud.

Saaledes døde Grønlands Historie hen; Kirken i det høieste Norden sank i Ruiner; alle Spor af den og Kolonien forsvinde.

(Fortsættes.)

### Blandinger — Nytt og Gammelt.

Rosa Madiai. Enkelte af vore Læsere kjende maasse lidt til den Forsølgelse, som fandt Sted i Toscana (Italien) for henved 20 Aar siden, da Mange bleve kastede i Fængsel, fordi de læste Bibelen for Andre. Blandt disse vare Francesco og Rosa Madiai. Rosa var født i Rom 1796. I sin Ungdom tjente hun i England som Kammerjomfru hos en fornem Frue og blev agtet og afholdt for sit gode Hoved, sin Redelighed og sin Fliid. Født og opdragen i den katolske Religion fulgte hun ivrigt sin Overbevisning, skjønt hun udgjorde et Lem af en protestantisk Familie. En aandelig Vækkelse syntes imidlertid at foregaa hos hende, og hun blev kjendelig forandret. — Francesco Madiai, som boede i Nærheden af Florents, havde efter sin Læges Raad spist Kød i Fasten; hans Skriftefader udtalte derfor en uigjenkaldelig Fordømmelsesdom over ham. Kort efter reiste han til Amerika, hvor han kom sammen med Protestanter uden dog at gaa over til deres Tro. Da han kom tilbage til Florents, fik han Tjeneste som Løber hos den engelske

Familie, hvor Rosa tjente. Han bad hende læse Bibelen paa Engelsk og oversætte det Læste paa Italiensk for at lære ham Sproget; paa denne Maade trængte Evangeliets Lys alt klarere og klarere ind i Begges Sind. De indgik siden Ægteskab med hinanden, forlode Tjenesten og levede af at modtage engelske Familier, som besøgte Florents. De vare flittige i Ordets Læsning og Bøn- nen og vandrede værdigt sin kristen Tro. — En uandelig Vækkelse begyndte i Florents i 1833; en fornem Florentiner greb for første Gang for Alvor til Bibelen. Fra den Tid tiltog Efterspørgselen efter Guds Ord, og i 1848 vidste man, at 40 Personer ransagede i den hellige Skrift. Den korte Frihedstid anvendtes til at udsprede Bibelen, men et politisk Omslag paafulgte snart. Flere bleve grebne og kastede i Fængsel, fordi de læste Bibelen for Italienerne. Blandt disse var Francesco og Rosa Madiai, og i 1852 dømdes de af Retten, Rosa til 42 Maaneders Fængsel i Lucca og Francesco til 56 Maaneders haardt Arbejde i Fængslet i Volterra. Ved Guds

Hjælp udholdt de denne Prøvelse og bleve tro i Bekjendelsen af den Frelser, paa hvem de troede, ligeoverfor Dyrigheden i Florents og Biskopen og alle dem, som i Fængslet søgte at overtale dem til at afsværge sin Tro. Efter mange Trængsler aabnedes endelig deres Fængsel, og de toge nu sin Tilflugt til Nizza, flygte og nedboiede af saa mange Lidelser, men dog altid faste i Troen. Da Toscana igjen blev frit, vendte de tilbage til Florents, hvor Fran-cesco bukkede under for en svær Sygdom. Rosa rejste med ham til Schweiz, men Kræfterne aftog blot, og han fik snart indgaa til den evige Hvile. Rosa vendte atter tilbage til Florents og levede der et stille Liv fuldt af kristelig Kjærlighed og gode Gjerninger. Hendes Hælbred var saa svækket af det langvarige Fængsel, at hun, naaget den omhyggelige Pleie, hun nød, snart hyguede hen, og den 24de Marts dette Aar indslumrede hun fredeligt og stille i Troen paa sin Frelser. Saa roligt og skjont var den Af dødes Ansigt, at man uvilkaarlig maatte tænke: kan dette være Døden? — Nei, det er de Aetsfærdiges Sovn; thi saligere de Døde, som dø i Herren.

**Præsten og Balmødden.** En romersk katolsk Præst i Tydsland tog for nogle Aar siden engang en Balmød med sig paa Prædikestolen; det var nemlig hans Hensigt at bruge den som en oplysende Forklaring over, hvad han havde tænkt at sige. Han holdt den lille Mød i Beiret,

saa at alle hans Tilhørere kunde se den, og begyndte i en høi og stortalende Tone: "Mine Tilhørere! Skallen af denne Mød er uden Smag og til ingen Nytte: saadan, mine Venner, er den Calvinistiske Kirke. Skindet om denne Frugt er ilde-smagende, ubehageligt og uden Værd: saadan, mine Venner, er den Lutherstiske Kirke. Men nu, mine Venner skal jeg vise Eder den hellige apostoliske romersk katolske Kirke." Knaak — i Hast knækker han Mødden, og se! — indeni Mødden var der blot sort og smuldrende Støv.

**PanamaKanalen.** Den af os tidligere (3die Bind, Side 159) omtalte nye Expedition til Panama er nylig vendt tilbage. Expeditionens Formand, E. D. Selfridge, beretter, at Kanaliseringen lettest vil kunne iverksættes ved at benytte Floden Atrato i Republiken Columbia. Han foreslaar at benytte denne Flod i en Strækning af 120 Mile og derpaa at anlægge en 32 Mile lang Kanal til Limon Bay ved det Stille Havs Kyst. Vandet maatte her ved 9 Sluser paa den østlige og 13 Sluser paa den vestlige Side bringes op til en Høide af 612 Fod over Havet. Desuden maatte der gjøres et 260 Fod dybt og flere Hundrede Fod langt Gjennembrud i Bjerget ligesom ogsaa en 4 Mile lang Tunnel, hvorigjennem de største Koffar-distibe stulde kunne gaa. Omkostningerne ved hele Arbeidet anslaaer han til 131 Millioner Dollars!

**Indhold:** Tre Suleastener. Efter Tydst af A. B.—Draken Efter P. F. Gjødeseu.—En eiendommelig Følketælling.—Gjennem Colorado flodens store Bjergkloft. Efter A. A. Calhoun.—Sans Egede. Et Livsbillede fra den norste Kirke.—Blandinger—Nyt og Sammelt.